

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA
SUÇU

TEZİ YAZAN
Alye EDİS

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ŞİMŞEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARSUS/MERSİN
HAZİRAN-2017

TEZ İMZA SÜRKÜLERİ

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

20152013 numaralı öğrencimiz olan **Alpe EDİS** tarafından hazırlanan “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Görevi Kötüye Kullanma Suçu**” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **oy çokluğu** ile **Kamu Hukuku** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Üniv. İçi - Jüri Başkanı-Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ŞİMŞEK

Üniv. İçi - Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Sami DOĞRU

.....(Olumsuz Oyu İle)

Üniv. Dışı - Jüri Üyesi: Doç.Dr. Nedim MERİÇ
 (Antalya Akdeniz Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

19 /06 / 2017

Doç. Dr. Murat KOÇ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI**Öğrencinin**

Adı – Soyadı: Aye EDİS

Numarası: 20152013

Ana Bilim / Bilim Dalı: Kamu Hukuku

Programı: Tezli Yüksek Lisans (x) Doktora ( )

Tezin Adı: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu

Bu araştırmanın başlangıcından sonuçlanmasına kadar ki bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde hazırlanarak sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

ÖNSÖZ

Güncel olaylar çerçevesinde kamu idaresine olan güvenin ve inancın, kamu idaresinin devamlılığı için ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu gördüm. Bu çerçevede bu güvenin korunmasının normal hayat düzeninin devamlılığı açısından ve kamu idaresine duyulan güvenin sürmesi bakımından önemine bir kez daha dikkat çekmek istedim.

Bu doğrultuda tez konumu belirlemede ve devamında bana olan yardımlarından dolayı danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mustafa ŞİMŞEK hocama şükranlarımı sunarım.

ÖZET

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUN'DA GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU

Alye EDİS

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ŞİMŞEK

Haziran 2017, 83 sayfa

Toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetlerin bir kısmı kamu idaresi tarafından karşılanmaktadır. Kamu idaresi bu hizmetleri idarenin temelini oluşturan kamu görevlileri eliyle yerine getirmektedir. Toplum ise hizmetleri yerine getiren kamu idaresine karşı güven duymaktadır. Duyulan güveni kanunlar ve yaptırımlarla koruma altına almıştır. Bu kanunlardan birisi de Türk Ceza Kanunu madde 257’de yer alan, *Görevi Kötüye Kullanma* suçudur.

Görevi kötüye kullanma suçu, Türk Ceza Kanunu’nun 2. Kitabının “*Millete ve Devlete Karşı Suçlar*” başlıklı 4. Kısımının “*Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı suçlar*” başlıklı 1. Bölümünde yer almaktadır.

Görevi kötüye kullanma suçu sadece kamusal faaliyete katılan kamu görevlileri tarafından işlendiği için özgü bir suçtur. Sarsılan inancın ve güvencin yaptırımsız kalmaması açısından kanun koruyucu tarafından kamu idaresinin güvenirliğine karşı işlenen spesifik suç tiplerinin dışında güvenin sağlanması, korunması amacıyla oluşturulmuştur. Genel tamamlayıcı bir suçtur.

Anahtar Kelimeler: Genel tamamlayıcı suç, Kamu İradesinin güvenirligi, Kamu görevlisi, Görevi kötüye kullanma suçu

ABSTACKS**MISCONDUCT CRIME IN THE TURKISH CRIMINAL LAW NUMBER 5237****Alye EDİS****Master Degree Thesis, Public Law Major Branch****Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mustafa ŞİMŞEK****June 2017/ 83 Page**

Some of the services that society needs are met by the public administration. Public administration has to fulfill by public servants form the basis of the administration of these services. Society takes fulfilling the trust against the public administration services. To ensure the continued confidence that the community has an important place in the public administration. It has been preserved with confidence in the law and sanctions. One of these laws contained in Article 257 of the Turkish Penal Code, Position Abuse is a crime.

Criminal malfeasance, Book 2 of the Turkish Criminal Code, "*Crimes Against Nation and State*" of Part 4, entitled "*Offenses Against the reliability and functioning of the Public Administration entitled*" located in Section 1.

Malfeasance crime is a crime committed by specific only to public officials who participated in public activities. Beliefs and shaken by protective legislation in terms of confidence Un having no sanctions maintaining confidence than the specific types of crimes committed against the reliability of the public administration was established to protect. Overall it is a complementary offense.

Key words: General complementary crimes, the reliability of the public will, public officials, Tax criminal abuse

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
TEZ İMZA SÜRKÜLERİ	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTACKS	vi
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNA İLİŞKİN TEMEL TANIMLAR ..	3
1.1. Kamu İdaresi.....	4
1.2. Kamu Görevlisi	5
1.2.1. Anayasa Hukuku Açısından Kamu Görevlisinin Tanımı	5
1.2.2. İdare Hukuku Açısından Kamu Görevlisinin Tanımı	6
1.2.3. Ceza Hukuku Açısından Kamu Görevlisinin Tanımı.....	7
1.3. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Tarihsel Gelişimi	9
1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Görevi Kötüye Kullanma Suçu	9
1.3.2. Cumhuriyet Döneminde Görevi Kötüye Kullanma Suçu	10
1.3.2.1. 765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu'nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu	10
1.3.2.2. Taslaklarda Yaşanan Gelişmeler.....	12
1.3.2.2.1. 1987 Taslağındaki gelişmeler.....	12
1.3.2.2.2. 1989-1997 Taslağındaki gelişmeler	13
1.3.2.2.3. 2000-2004 Taslağındaki gelişmeler	15
1.3.2.3. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu	16
1.4. Mukayeseli Hukukta Görevi Kötüye Kullanma Suçu.....	17
1.5. Görevi Kötüye Kullanma Suçu İle Korunan Hukuki Değer	18
1.6. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Niteliği	19
1.7. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Faili Ve Mağduru	20

1.7.1. Suçun Faili	20
1.7.2. Suçun Mağduru	20

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA İLİŞKİSİ	22
2.1. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Zimmet Suçu İle İlişkisi	22
2.2. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Rüşvet Suçu İle İlişkisi	23
2.3. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun İrtikap Suçu İle İlişkisi.....	24
2.4. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Disiplin Suçu İle İlişkisi	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN UNSURLARI	28
3.1. Kanunilik Unsuru	28
3.2. Suçun Maddi Unsuru	28
3.2.1. FİİL (Hareket).....	29
3.2.1.1. Görevin Gereklerine Aykırı Hareket Etmek.....	30
3.2.1.1.1. Kamu görevlisinin görev alanı	30
3.2.1.1.2. Kamu görevlisinin icrai hareketinin görevinin gereklerine aykırı olması	31
3.2.1.2. Görevin Gereklerini Yapmakta İhmal veya Gecikme göstermek....	32
3.2.1.2.1. Kamu görevlisinin görevinin gereklerini yapmakta ihmal göstermek	32
3.2.1.2.2. Kamu görevlisinin görevinin gereklerini yapmakta gecikme göstermesi	32
3.3. Netice.....	33
3.3.1. Kamu Görevlisinin Görevinin Gereklerine Aykırı Hareket Etme ve Görevin Gereklerini Yapmada İhmal veya Gecikme gösterme (TCK m.257/1-2.).....	34
3.3.1.1. Kişilerin mağduriyetine neden olmak	34
3.3.1.2. Kamunun zararına neden olmak.....	34
3.3.1.3. Kişilere haksız menfaat sağlamak.....	36

3.4. Manevi Unsur	36
3.4.1. Kast	37
3.4.2. Kusurluluğu Kaldıran Haller	37
3.4.3. Zorunluluk hali	39
3.5. Hukuka Uygunluk Nedenleri.....	40
3.5.1. Kanunun Emrini İcra	40
3.5.2. Amirin Emrini İfa.....	41
3.5.3. İlgilinin Rızası	42
3.5.4. Meşru Savunma.....	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ	
   ŞEKİLLERİ	44
4.1. Teşebbüs.....	44
4.2. İştirak	46
4.3. İçtima.....	47
4.3.1. Bileşik Suç	48
4.3.2. Zincirleme Suç.....	49
4.3.3. Fikri İçtima.....	51

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. GENEL OLARAK 4483 SAYILI KANUN	52
5.1. 4483 Sayılı Kanun'un Kapsadığı Kamu Görevlileri	53
5.2. 4483 Sayılı Kanun'un Kapsamadığı Kamu Görevlileri.....	54
5.3. Soruşturma Usulü.....	55
5.3.1. Ön İnceleme Ve İzin	55
5.3.2. İzin Gerektirmeyen Durumlar	56
5.4. Adli Görev	58
5.5. Kovuşturma Usulü	58
5.6. Görevli Mahkeme Ve Yaptırım	60
5.7. Zamanaşımı.....	62

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ	63
7. KAYNAKÇA	66

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
AİBÜ.	: Abant İzzet Baysal Üniversitesi
AİD.	: Amme İdaresi Dergisi
AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ASCK.	: Askeri Ceza Kanunu
AYDD.	: Anayasa Yargısı Dergisi Dizini
AYM.	: Anayasa Mahkemesi
AYMK.	: Anayasa Mahkemesi Kararı
B.	: Baskı
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CMK.	: Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇYYD.	: Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi
DBAAD.	: Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi
E.	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
ETCK.	: Eski Türk Ceza Kanunu
ETCK.	: Eski Türk Ceza Kanunu
GÜHFD.	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İGÜSBD.	: İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İÜHFD.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
K.	: Karar
KİT.	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
MMHKM.	: Memurin Muhakemat-ı Hakkında Kanunu Muvakkat
No.	: Numara
PTT.	: Posta Telgraf Teşkilatı
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SBE.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
T.	: Tarih
TAAD.	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi

TBB.	: Türkiye Barolar Birliği
TCK.	: Türk Ceza Kanunu
TODİE.	: Türkiye ve Orta Dođu Amme İdaresi Enstitüsü
vd.	: ve diđerleri
y.	: yayım, yayın, yayınevi
YCDK.	: Yargıtay Ceza Dairesi Kararı
YCGKK.	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı

GİRİŞ

Toplum olarak bir arada yaşayan insanlar, hayatlarını devam ettirebilmeleri için bazı temel ihtiyaçlara gereksinim duymaktadırlar. Bu ihtiyaçların bir kısmı şahsi olarak sağlanırken bir kısım ihtiyaçlarını ise devletin sunduğu hizmetlerle sağlamaktadır. Devletin üstlenmiş olduğu bazı hizmetler, devlet organları tarafından belirli kurallar çerçevesinde yerine getirilmektedir. Kamu idaresinin yerine getirdiği hizmetler, idarenin temel taşını oluşturan kamu görevlileri tarafından yerine getirilmektedir.

Kamu idaresi tarafından kamu görevlileri eliyle sağlanan bu hizmetlere karşı toplum tarafından inanç ve güven duyulmaktadır. Toplum, ihtiyaçlarının bir kısmını kamusal faaliyetlerden, kamu hizmeti vasıtasıyla sağlarken, kamu idaresi de varlığını, toplumun idareye olan inanç ve güvenini koruyarak sağlamaktadır.

Devlet, toplumun kendisine yönelik duyduğu varolan inaç ve güveni korumak amacıyla, yerine getirilen hizmetleri kanunlar ve yaptırımlar çerçevesinde koruma altına almıştır. Kamu idaresinin temelini oluşturan kamu görevlilerin bu çerçevenin dışına çıkması sonucunda idareye olan güvenin ve inancın sarsılmasını önleyecek en önemli suçlardan biri Türk Ceza Kanunu 257. maddesinde yer alan görevi kötüye kullanma suçudur.

Görevi kötüye kullanma suçu, TCK'nın 257.maddesinde iki fıkra halinde düzenlenmektedir. TCK 257. maddesine göre;

“(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Yukarıda zikredilen fıkraların kamu idaresine olan güvenin önemini tekrarlar içerisinde vurgulamış ve yaptırımsız bırakmamıştır. Bu özelliği bakımından da genel ve tamamlayıcı bir hukuk kuralı olduğu görülmektedir.

Görevi kötüye kullanma suçunun ilk fıkrasında, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi, ikinci fıkrada ise görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi cezalandırılmaktadır. 15 Temmuz 2016'da ülkemizde yaşanan olaylar, kamu idaresinin önemini ve toplumun bu idareye, kamu görevlilerine olan güven ve inancının ne kadar gerekli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Kanaatimizce bu denli önemli bir suç olan, görevi kötüye kullanma suçuna, ortaya çıkan güncel gelişmelerden dolayı, bir kez daha dikkat çekerek ele alınmasının doğru olacağı görüşü içerisindeyiz.

Çalışmamızda ilk olarak görevi kötüye kullanma suçuyla ilişkili temel tanımlar yapılarak tarihsel gelişimine yer verilmiştir. İkinci bölümde diğer suçlarla ilişkisi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise suçun unsurları tek tek ana başlıklar halinde derinlemesine incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise suçun özel görünüş şekilleri ele alınmıştır. Son olarak, beşinci bölümde soruşturma ve kovuşturma usulü ile yaptırım ve zamanaşımı konu edinmiştir. İncelenen konularda Yargıtay kararlarından örnekler alınarak faydalanılmıştır. Son olarak, güncel olaylar da göz önüne alınarak bir sonuca varılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNA İLİŞKİN TEMEL TANIMLAR

Devlet; “Belirli bir toprak parçası üzerinde egemen olan belirli bir insan topluluğunun oluşturduğu bir varlıktır¹.” Bu tanımdan yola çıkarak, belirli bir toprak üzerinde egemen olarak yaşayan insan topluluklarının oluşturduğu varlığa *devlet* diyebiliriz.

İnsan topluluklarının, devlet oluşturma sebebi ise ihtiyaç duydukları hizmetleri karşılama isteklerinden ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetleri yerine getirmek devletin görevidir. Devlet, oluşumunun temelini oluşturan topluma hizmet etmek, hukuksal işlemler yapmak adına tüzel kişiliğe sahiptir. Tüzel kişiliği ise sahip olduğu erklerle (yasama-yürütme-yargı) oluşmaktadır².

Devletin yasama, yürütme, yargı organları, devlet tüzel kişiliğinin, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak adına uygun yaşam alanları, belirli sınırlar ve hizmetler sağlamada işlev görmektedirler. Yasama organı, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda, belirli hukuk kuralları çıkararak, kamu düzenini oluşturmak suretiyle toplum yaşamını sosyal disiplin ve ahenk içinde oluşturmak görevini üstlenmiştir. Yargı ise toplumun uyması gereken hukuk kurallarına uymalarını, aksine davranışlara da hukukun ön gördüğü yaptırımları uygulamakta görevli iken yürütme, topluma ulaştırılması gereken hizmetlerin, yapılması gereken iş ve işlemlerin yapılmasını sağlamaktadır. Devletin bu erkleri her ne kadar birbirlerinden bağımsız olsa da üstlenmiş oldukları hizmetler birbirleri ile bağlantılı görünmektedir³.

Buradan hareketle yürütme organının, devletin toplum adına üstlendiği hizmetleri yerine getirmesi adına, devletin eli ayağı olduğunu söylemek mümkündür. Diğer bir anlatımla, toplum ile devlet arasında bir nevi köprü görevi gören yürütme organıdır.

¹ GÖZLER, Kemal, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa, 2007, s. 3-4.

² ONAR, Sıddık Sami, *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, C.1, İstanbul, 1966, s. 1-8.

³ BÜYÜK, Celal, “Yasama-Yürütme-Yargı: Platon’dan Montesquieu’ya Devletin Fonksiyonlarına Genel Bir Bakış”, *DBAAD*, C.10 S.1, Samsun, 2010, s. 160-168.

1.1. Kamu İdaresi

Kamu; “*halk hizmeti gören devlet organlarının tümü*” diğer bir tanımda “*Bir ülkedeki halkın bütünü*” olarak tanımlanmaktadır⁴. Yukarıda da zikredildiği üzere devlet, kamuya (*toplum*) hizmet için ortaya çıkmış bir tüzel kişilik olarak görünmektedir.

Genel anlamda idare kavramı; belirli faaliyeti yerine getirmek amacıyla kurulan örgüttür. Diğer bir ifadeyle, belirli faaliyeti yerine getirmek amacıyla kamusal faaliyetlerini gerçekleştiren kamu görevlilerince yürütülen faaliyetin süjesidir⁵.

İdare olgusu devlette (*Kamu İdaresi*) olduğu gibi şirket, vakıf, dernek hatta apartman (*Özel idare*) faaliyetlerinde de olabilmektedir. İdare, devletin yürütme kuvveti içerisinde bir organ olarak yasama ve yargıdan bağımsızdır. Aynı zamanda yürütme kuvveti içerisinde de ayrılıklar söz konusudur. Bu ayrılık, idarenin, yürütme kuvvetinin siyasi kanadından ayrılmasıdır⁶.

Kamu idaresi; yürütmenin siyasi faaliyetlerinden ayrılarak kamu hizmetini yerine getirmek amacıyla bir araya gelen insanların (*Kamu Personeli*) oluşturduğu tüzel kişidir. Kamu hizmetini zamanında ve daha verimli sunabilmek amacıyla, kamu idaresi kendi içinde; *merkezi idare* ve *mahalli idare* olmak üzere iki tüzel kişiliğe ayrılmaktadır⁷.

Genel bir özetle, toplumun, devlet olgusunu oluşturması, devletin, yasama, yürütme ve yargı erkleriyle tüzel kişiliğe sahip olması, idare olgusunun, devletin üstlenmiş olduğu hizmetleri yerine getirmek için bir organ haline gelmesi, kamu idaresi ve kamu yönetiminin yasama ile yargıdan bağımsız olması ve aynı zamanda yürütme kuvvetinin içerisindeki hiyerarşik yapının en üstünde yer alan kişi ve makamların seçimle gelen siyasiler olmaları nedeniyle organik yapısının ayrı olmasının tümü kamu hizmeti için ortaya çıkmıştır. Kamu idaresinin faaliyetlerini yerine getiren temel yapısı içeriği kamu görevlilerinden oluşmaktadır.

⁴ Diğer anlamlar için bkz. <https://www.nkfu.com/kamu-nedir-sozluk-anlamı/>. (E.T. 20.02.2017)

⁵ GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, *Yönetim Hukuku*, Ankara, Ağustos 2016, s.1-8; GÖZLER, Kemal- KAPLAN, Gürsel, *İdare Hukukuna Giriş*, Bursa, 2012, s.7.

⁶ GÖZLER-KAPLAN (2012), a.g.e., s.8.

⁷ GÖZLER, KEMAL, “5018 Sayılı Kamu Mali yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 6085 Sayılı Yeni Sayıştay Kanununda Kullanılan “Genel Yönetim”, “Merkezi Yönetim”, “Kamu İdareleri” terimleri Hakkında Bir Eleştiri”, *AÜHFD*, C. 60, S. 4, Ankara, 2011, s. 838-840.

1.2. Kamu Görevlisi

Kamu görevlisini tanımlamada, “*Kamu adına görev yapan kişi*” gibi basit bir tanım çıkarmamız mümkün görünmektedir. Kamu görevlisinin hukuk normu içerisinde tam bir tanımının olmaması tartışmalara ve karışıklıklara yol açmıştır. Bu bağlamda kamu görevlisinin yerine getirmiş olduğu faaliyetin kamu görevi veya kamu hizmeti faaliyeti olması gerekmektedir.

Bu bağlamda kamu idaresi, toplum adına bazı kamu hizmetlerini kamu görevlileri eliyle yerine getirmektedir. Kamu hizmeti; tek bir tanımı olmamakla beraber, kamusal alanda hizmeti gerçekleştirilen olarak tanımlayabiliriz. Dolayısıyla bu hizmeti yerine getirenin kamu idaresi olması, yerine getirilen faaliyetinde kamuya yararlı olması kriterlerinin bulunmasıyla kamu hizmetinden söz edebiliriz⁸.

Kamu idaresi, kamu hizmeti faaliyetlerini bahsi geçen kamu görevlileri tarafından yerine getirmekte, bir nevi kamu idaresi ile kamu hizmetinin yerine getirilmesinde bir köprü görevi görmektedir. Sonuç olarak kanunlar arasında ortak bir tanımın bulunmadığı kamu görevlisinin Anayasa Hukuku ile İdare Hukukundaki tanımlarına ve son olarak Türk Ceza Hukuku kapsamındaki tanımına bakılması gerekmektedir.

1.2.1. Anayasa Hukuku Açısından Kamu Görevlisinin Tanımı

Kamu görevlisinin Anayasa hukukunda herkesin ittifakla katıldığı bir tanım yapılmamakla beraber, kısmen bir tanıma yer verilmiştir. Anayasamızın 128. maddesine göre⁹;

“Devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memur ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.”

Anayasamızın 128. maddesinde yer verilen bu tanımdan yola çıkarak KİT ve diğer kamu tüzel kişilerinin kamu hizmeti yürütmekle yükümlü oldukları anlaşılmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta görev verilen kişilerin asli ve

⁸ TAN, Turgut, “Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Hizmeti Yaklaşımı”, *AYDD*, C.8 S.58., Ankara, 1991, s.234.

⁹ Kanun maddesi için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pd (E.T. 22.02.2017)

sürekli olarak görev yapmaları gerekliliğidir. Memurlar burada kamu görevlisi olmakta ise de tanım içerisinde kamu görevlisi kavramının tanımına yeterli bir şekilde yer verilmemiştir.

Yine Anayasamızın 129. maddesinde¹⁰ memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri, sorumlulukları, disiplin kovuşturmalarındaki güvenceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anayasamıza göre kamu görevlisinin tanımı dar anlamıyla yapılmıştır. Dar anlamda kamu görevlisi; “*kamu kuruluşlarında asli ve sürekli görevleri yürüten, durumları idare hukukunca saptanmış olan görevlilerdir*”¹¹

1.2.2. İdare Hukuku Açısından Kamu Görevlisinin Tanımı

İdare hukuku; *idare organını ve fonksiyonunu düzenleyen özel hukuk kurallarını aşan hukuk kurallarının bütünüdür*¹². Bu tanımdan yola çıkarsak kamu görevlisi, kamu idaresinin temel taşlarından biri olmasından dolayı idare hukukuyla da doğrudan bağlantı içerisinde.

Kamu görevlisinin idare hukuku açısından en geniş şekildeki tanımı; devleti oluşturan organların içerisinde görev yapan bütün görevlilerini kapsamaktadır¹³. Dar anlamda tanımı ise devletin siyasal ve idari yapısında görev yapanlarla, özel idarede çalışanların dışında kalarak kamu tüzel kişilerinin bünyesinde çalışan kamu görevlileridir¹⁴. Kamu görevlisi kavramı geniş ve dar tanımı olduğu halde İdare hukukunda anayasadaki gibi dar tanımıyla kamu görevlisi kavramı kullanılmaktadır¹⁵.

Anayasa’da yapılan söz konusu tanım ile İdare hukukunda yapılan tanımın karşılaştırmasını yaptığımızda, İdare hukukuna kamu görevlisi siyasi faaliyetlerden

¹⁰GÖZLER, Kemal, *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*, Bursa, 2010. Ayrıca Bkz. Anayasa Madde 129.- “Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Silahlı Kuvvetler mensupları ile hakimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak ancak idare aleyhine açılabilir. Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.”

¹¹ GÜRAN, Sait, “Anayasanın 128 ve 129 uncu Maddeleri yönünden Kamu Görevlileri ile Bakanların Durumu”, *TODİE*, S.17/3, Ankara, 1984, s. 28-35.

¹² GÖZLER, Kemal, *İdare hukuku*, C.1., Bursa, 2009, s. 41-42.

¹³ KARSILI, Mehmet, Rauf, *İdare Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı*, İstanbul, Ocak 2016, s.64.

¹⁴ CİHAN, Mehmet, “Can, Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, *Yeditepe Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2014, s.5.

¹⁵ AYDIN, Hüseyin, “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, *Ankara Barosu Dergisi*, C. 68, S. 1, Ankara,2010, s.115.

soyutlanarak tanımlamıştır. Ancak şu an yapılan Başkanlık sistemine geçiş neticesinde kamu görevlilerinin siyasi bağlarından soyutlanması hafifletilmiş görülmektedir.

Sonuç olarak kamu görevlisinin tanımı Anayasa Hukuku ile İdare Hukuku açısından dar anlamlarıyla kullanılmıştır. Bu bağlamda yapılan dar anlamın uygulamada karışıklıklara yol açtığı görülmektedir. TCK’da yapılan kamu görevlisi tanımının söz konusu Anayasa ve İdare Hukuku’na göre daha geniş yapıldığı görülmektedir.

1.2.3. Ceza Hukuku Açısından Kamu Görevlisinin Tanımı

765 sayılı ETCK m. 279’da “*Ceza Kanununun Uygulanması Bakımından Memur ve Kamu Hizmeti Gören Kimse*” başlığı altındaki düzenlemeye göre;

Ceza Kanununun tatbikatında:

- 1- *Devamlı veya muvakkat surette teşrii, idari veya adli bir amme vazifesi gören Devlet veya diğer her türlü amme müesseseleri memur, müstahdemleri;*
- 2- *Devamlı veya muvakkat, ücretsiz veya ücretli, ihtiyari veya mecburi olarak teşrii, idari veya adli bir amme vazifesi gören diğer kimseler memur sayılır.*

Ceza Kanununun tatbikatında amme hizmeti görmekte muvazaf olanlar:

1. *Devamlı veya muvakkat surette bir amme hizmeti gören Devlet veya diğer amme müessesesinin memur ve müstahdemleri;*
2. *Devamlı veya muvakkat, ücretli veya ücretsiz ihtiyari veya mecburi surette bir amme hizmeti gören diğer kimselerdir*¹⁶.

ETCK madde 279’da kamu personeli, *kamu görevi yapanlar* ve *kamu hizmeti yapanlar* şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Kamu görevi yapanlar memur olarak görülmektedir. Kamu hizmeti yapanlar ise memur olarak değerlendirilmemektedir. Kanunda memur sayılma ölçütü olarak, yapılan faaliyetin kamu görevi olması esas alınmaktadır. Kamu hizmetini ifa eden memur sayılmamaktadır. Hangi işin kamu görevi hangi işin kamu hizmeti olduğunun belirli bir ayrımı ve tanımı olmadığından memur

¹⁶ 765 sayılı ETCK için bkz. <https://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm> (E.T. 21.02.2017).

kavramını tanımlamakta ve tespit etmekte uzun yıllar güçlükler yaşanmıştır¹⁷. Ortaya çıkan güçlüklerin son bulmasına yardımcı olması açısından bir yargı kararıyla konunun açıklanması sorunun çözümünde büyük bir adım sayılmıştır¹⁸.

Adalet komisyonu ve Genel Kuruldaki birçok tartışma ve kararların sonunda 5237 sayılı TCK'nın 6. maddesinin 1.fıkrasının (c) bendinde kamu görevlisi kavramının tanımı yapılmıştır¹⁹. Bu tanıma göre; “*Kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla*”, “*herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*” kamu görevlisidir. Memur kavramı yerine kamu görevlisi kavramı kullanılarak memur kavramı genişletilmiştir. Diğer bir ifadeyle kamu görevlisi ETCK dönemindeki memuru da kapsayacak şekilde tanımlanmıştır. Ancak memur kelimesine tanımda yer verilmemiştir²⁰. Eski 765 sayılı ETCK'da kamu görevi ve kamu hizmeti olarak ayrıma gidilirken 5237 sayılı TCK'da kamusal faaliyet olarak ikisi birlikte ele alınmıştır. Hem “kamu görevini” hem de “kamu hizmetini” yapanlar kamusal faaliyetin yürütülmesi ortak noktasında birleştirilerek ETCK'daki tabirle memur sayılmışlardır.

Kamu faaliyeti; devletin kendisi veya toplum yararına veya devletin hukuki bir gücü veya yetkiyi kullanarak gerçekleştirdiği hukuki ve kamusal etkinlikleri olup, bu faaliyetleri gerçekleştirdiğinden kamu idaresi ortaya çıkmaktadır²¹. Dolayısıyla kamu idaresinin yapması gereken, hukuki yetki ve gücünü kullanarak ortaya çıkardığı faaliyetler bütününe “kamusal faaliyet” diyebiliriz.

5237 sayılı TCK'da yapılan tanımla birlikte kamusal faaliyetin ve kamu görevlisinin ne olduğu soruları cevap bulmuştur. Araştırma konumuzu oluşturan görevi kötüye kullanma suçunda, kamu görevlisinin kim olduğu sorusuna cevap bulduktan sonra aşağıda tez konumuzun tarihsel süreç içerisindeki gelişimini inceleyeceğiz.

¹⁷ AYDIN, Hüseyin (2010), a.g.m., s.117.

¹⁸ YCGK: E. 1985/1-410, K. 1985/595 T. 25.11.1985. Yargıtay'a göre memur; “*Devlete ait hukuki bir iktidar ve salahiyeti kullanarak hukuki tasarruf ve fiilin icrasına gerçekleştirenlerle, bu hukuki tasarruf ve fiilin icrasına amme hukuku usulüne uygun bir şekilde iştirak ve yardım edenlerdir. İcra ettikleri faaliyet bu nitelikte olmayan kimseleri memur saymak mümkün değildir*”

¹⁹ 5237 sayılı TCK m.6/1-c göre; “*Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*” şeklinde tanımlama yapılmıştır. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm> (E.T. 21.02.2017)

²⁰ AYDIN, Hüseyin (2010) a.g.m., s.118. 5237 sayılı TCK kamu görevlisinin tanımı ve kapsamına hukukun işleyişi açısından ve sınırların belirlenmesi açısından, hemen hemen her açıdan açıklık getirmiştir. Görevi kötüye kullanma suçunun faili olarak kamu görevlisinin kimler olabileceği açısından da aydınlatmıştır.

²¹ CİHAN (2014), a.g.e., s.7.

1.3. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Tarihsel Gelişimi

Görevi kötüye kullanma suçunun tarihi gelişimi Osmanlı zamanına kayar dayanmaktadır. Köklü bir geçmişi olan görevi kötüye kullanma suçunu, Cumhuriyet dönemi öncesi ve Cumhuriyet dönemi olarak iki başlık altında incelenecektir.

1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Görevi Kötüye Kullanma Suçu

Araştırma konumuzu oluşturan, görevi kötüye kullanma suçunun tarihsel gelişimi Osmanlı zamanına kadar gitmektedir. Islahat fermanının bir gereği olarak, İlk 28 Zilhicce 1274/ 9 Ağustos 1858 tarihinde ilan edilen Ceza Kanunname-i Hümayunu'nun 102. maddesinde²² yer almaktadır.

1858 Ceza Kanunnamesinin kaynakları ise 1810 Fransız Ceza Kanunu ile 1855 tarihli Men-i İrtikap Kanunnamesidir. 1858 Ceza Kanunu bir mukaddime kanununda ve üç babdan meydana gelip, 264 maddedir. Görevi kötüye kullanma suçu 1858 ceza kanununun 1. Babının 5. Faslında; *memuriyet nüfuzunu ve mevkiini kötüye kullanma ve memuriyet vazifesini ifa etmeme suçları*²³ içinde yer alır. Ancak 5. fasıldaki bu madde hem 1810 Fransa Ceza Kanunu'nda hem de 1889 İtalyan Ceza Kanunu'nda da yer almamaktadır. 23 Nisan 1914 yılına gelindiğinde ise 1858 Ceza Kanunu 102. maddesi değişikliğe uğramıştır. Değişiklik haliyle 102. maddesinin yerini 765 sayılı ETCK'nun yürürlüğe girmesiyle bu kanunun 240.maddesindeki metin²⁴ yerini almıştır²⁵.

²² GÖKÇEN, A., *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Müeyyideleri*, İstanbul, 1989, s.117. Ceza Kanunna-i Hümayun madde 102'ye göre; “*Maiyet memuru, mafevkinde bulunan amiri tarafından vazifeyi memuriyetine ait olan tenbihatı infaz ve icrada bila-sebep-i sahîh terahi ve kusur eder ise, bir aylık maaş miktarı cezayı nakdi alınır ve eğer zabitanın tenbihatını âdem-i itaatle icra etmez ise memur memuriyetinden tardile tedip olunur ve bu tehir ve tatil ve âdem-i itaat keyfiyetleri devlet ve memleketçe bir mazarratı mucip olur ise, o makule mazarrata sebep olanlar haklarında mürettep olan ceza dahi başkaca icrakılır.*”

²³ AKGÜNDÜZ, Said, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukukunun Kaynakları”, *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.4 S.8, Bolu, 2016, s.8-10.

²⁴ 765 sayılı ETCK için bkz. “*Yasada yazılı hallerden başka hangi nedenle olursa olsun görevini kötüye kullanan memur derecesine göre bir yıldan üç yıla kadar hapsedilir. Cezayı hafifletici nedenlerin bulunması halinde altı aydan bir yıla kadar hapis ve her iki halde iki bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca memuriyetten süreli veya temelli olarak yoksun kılınır.*” <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm> (E. T. 24.02.2017).

²⁵ BEDİR, Ramazan, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'na Göre Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Selçuk Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi*, Konya, 2010, s. 16-17.

1.3.2. Cumhuriyet Döneminde Görevi Kötüye Kullanma Suçu

1.3.2.1. 765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu'nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu

Cumhuriyetten sonra 1926 tarihinde 765 sayılı ETCK'da ise memurluğun mevkiini ve nüfuzunu kötüye kullananlar ile memurluk görevlerini yerine getirmeyenlerle ilgili olarak suç ve cezalar, 4. Fasılda, 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'ndan esinlenerek düzenlenmiştir. 765 sayılı ETCK içerisinde zimmet, ihtilas, irtikap gibi görevi kötüye kullanma suçunun özel görünüş halleri yer almaktadır. Bunun yanında 765 sayılı ETCK madde 228'de yer alan memuriyeti suistimal suçu, 1889 İtalyan Ceza Kanunu'nda madde 175'te²⁶ yer almaktaydı.

Görevi Kötüye Kullanma 765 sayılı ETCK'da genel olarak 240.maddede düzenlenmişti. Yine belirtmek gerekir ki ne Fransa Ceza Kanunu'nda ne de İtalya Ceza Kanunu'nda, 765 sayılı TCK madde 240'daki hüküm yer almamaktadır. Bunun yanında, bu suçla ilişkili olan diğer suçlar ise, görevi ihmal (230.madde)²⁷, kişilere karşı keyfi ve sert muamele (228.madde)²⁸ ve basit rüşvet (212/1 fıkrada)²⁹ İtalya Ceza Kanunu'ndan mehzaz alınarak düzenlenmiştir.

²⁶ AKGÜNDÜZ (2016), a.g.m., s.8-9. İtalya Ceza Kanunu'nun 175.maddesine göre; “Devletin memurlarından her kim, memuriyetine ait vazifeyi suistimal ederek kanun ve nizamın tayin ettiği hallerden başka surette bir şahıs hakkında keyfi bir muamele yapar veya yapılmasını emreder ise on beş günden bir seneye kadar hapis cezası görür ve bunda hususi bir maksadı mevcut bulunduğu anlaşılırsa ceza altında bir miktarda artırılmakla beraber hapis, ağır hapse çevrilir.”

²⁷ 765 sayılı ETCK için bkz. “Hangi nedenle olursa olsun memuriyet görevini yapmakta savsama ve gecikme gösteren veya üstünün yasaya göre verdiği buyrukları geçerli bir neden olmadan yapmayan memur üç aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan beşbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu savsama ve gecikmeden veya üstünün yasal buyruklarını yapmamış olmaktan Devletçe bir zarar meydana gelmişse, derecesine göre altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile birlikte süreli veya temelli olarak memuriyetten yoksun kalma cezası da hükmolunur. Her iki durumda memurun vazifesini geciktirmesinden veya verilen buyruğu yapmamasından, kişiler herhangi bir zarara uğramışsa bu zarar ayrıca ödetilir.” <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm> (E.T. 22.02.2017).

²⁸ 765 sayılı ETCK için bkz. “Devlet memurlarından her kim bir şahıs veya memur hakkında memuriyetine ait vazifeyi suistimal ile kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalden başka suretle keyfi bir muamele yapar veya yapılmasını emreder veya ettirirse altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu muamelede hususi maksat veya siyasi saik veya sebep mevcut ise cezası üçte birden yarıya kadar artırılır.

Memuriyetinin icrasında lüzumsuz yere sert muamelelerle bir şahsın kanun hükmüne veya hükümetin emirlerine itaat etmemesine sebep olan memur dahi aynı ceza ile cezalandırılır.” <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm> (E.T. 22.02.2017).

²⁹ 765 sayılı ETCK için bkz. “Kanun ve nizam hükümlerine göre yapmak zorunda olduğu şeyi yapmak veya yapmamak zorunda olduğu şeyi yapmamak için rüşvet alan veya bir vaat veya taahhüt kabul eden kimseye dört yıldan on yıla kadar ağır hapis cezası verilir. Cürmün, yapılması gereken işin yapılmaması veya yapılmaması gereken işin yapılması için işlenmesi halinde faile beş yıldan on iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir. Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hallerde, memurun mensup olduğu dairenin ilgili bulunduğu sözleşme veya taahhütlere girişilmiş veya memuriyet, maaş, nişan veya sair rütbe, derece veya kademeler verilmiş veya kanun ve nizama aykırılık veya hakkı ihlal eden bir hal meydana gelmiş ise faile altı yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası verilir. Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hallerde faile ayrıca, aldığı para ile sağladığı her türlü menfaat veya vaat veya taahhüt olunan her türlü menfaatlerin miktar

Tartışmalara yol açan, İtalyan Ceza Kanunundan alınan ETCK madde 228, 765 sayılı ETCK'nın 240. maddesini kapsadığı gerekçesi ile uygulamada da sorun teşkil etmiştir. Yargıtay'ın görüşü³⁰ de aynı yöndedir.

5237 sayılı TCK madde 257³¹ içerisinde bu maddeler bir araya toplanarak ayrı ayrı ortaya çıkan anlaşmazlığa son vermiştir³². 765 sayılı TCK'da yer alan madde 228-240, 5237 sayılı TCK'nın 257. maddesinin ilk fıkrasını oluşturmaktadır. 765 sayılı TCK madde 230 ise 5237 sayılı TCK'nın ikinci fıkrasını oluşturmaktadır. Son olarak da 765 sayılı TCK'nın madde 212/1 hükmü, 5237 sayılı TCK'nın üçüncü ve son fıkrasını oluşturmaktadır³³. Pozitif hukuk normu bağlamında görevi kötüye kullanma suçunun ülkemizdeki temeli, Osmanlı Ceza Kanunnamesine dayanmaktadır. Daha sonraki aşamada 1926 ETCK ile 1889 İtalya Ceza Kanunu'nun etkisinde düzenleme yapılmıştır. İtalyan'ın etkisi kanunumuz içerisinde yer almakla beraber içerisinde yer almakla beraber, sosyal ve kültürel etkenlerde dikkate alınarak düzenlemeler yapılmıştır.

Bunun yanında görevi kötüye kullanma suçu Askeri Ceza Kanunu madde 144'de; *Kendisine tevdi edilen askeri bir işin ifasında bu kanunda yazılı hallerden başka Türk Ceza Kanunu mucibince cezayı mucip ihmal ve tekasül gösteren ve vazifesini suiistimal eden bu kanun mucibince cezalandırılır*³⁴ ve Avukatlık Kanunu madde 62'de; *“Bu Kanun ve diğer kanunlar gereğince avukat sıfatı ile veya Türkiye Barolar Birliğinin yahut baroların organlarında görevli olarak kendisine verilmiş bulunan görev ve yetkiyi kötüye kullanan avukat, Türk Ceza Kanunu'nun 257'nci maddesi hükümlerine göre cezalandırılır*³⁵” son olarak da Milli Koruma Kanunu madde 64'de;

---

veya değerinin beş misli ağır para cezası verilir. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm> (E.T. 22.02.2017).

³⁰ YCGK, 28.2.1977, E. 1977/4-57, K. 1977-86. *“Sanıkların 657 sayılı Devlet Memurları Hakkındaki Kanuna aykırı bir usulle belediye teşkilatı bünyesine memur almaktan ibaret bulunan eylemleri, ETCK'nın 240.maddesinde yazılı görevi kötüye kullanmak suçunu oluşturduğundan ve direnme hükmünde sözü edilen 228.maddenin 1.fıkrasının olaya tatbik kabiliyeti bulunmadığından...”*

³¹ Kanun için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> (E.T. 22.02.2017). ETCK'da farklı maddeler halinde yer alan hükümlerin 5237 sayılı TCK'da tek madde içerisinde yer alması yeknesaklığı ve anlaşılır olmayı kolaylaştırmıştır.

³² BEKTAŞ, Mustafa, *“Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu”*, Marmara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2006, s.4-16.

³³ 5237 sayılı TCK 2012 değişikliği ile üçüncü fıkrada yer alan basit rüşvet suçu kaldırılarak, TCK madde 252'deki rüşvet suçuna dahil edilmiştir.

³⁴ Askeri Ceza Kanunu için bkz. <http://www.basarmevzuat.com/dustur/kanun/3/1632/a/1632sk.htm#144> (E.T. 22.02.2017).

³⁵ Avukatlık Kanunu için ayrıca bkz. Kanun No: 1136; Kabul Tarihi: 19/03/1969. RG: 7/4/1969.

“I- Bu kanuna taallik eden işlerde vazife ve salahiyetlerini suistimal edenler veya bu suretle diğer bir suç işleyenler ve vazifede ihmal ve terahide bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda muayyen olan cezalar iki kat olarak hükmolunur.

II- Memur ve müstahdemlerin bu kanunun tatbiki dolayısıyla işledikleri suçlardan veya bu kanunun tatbikiyle mükellef makam ve mahkemelerin emir ve taleplerini ve bu kanunla kendilerine mevdu takip ve tahkik vazifelerini ihmal veya suistimal etmelerinden dolayı haklarında yapılacak cezai takiplerde Memurin Muhaberatına Dair Kanun hükümleri tatbik olunmaz. Vali ve vali muavinleri, kaymakamlar ve belediye reisleri ve heyet halinde ittihaz ettikleri kararlardan dolayı belediye daimî encümen azaları ve merkezin emriyle tahkik ve teftiş için gönderilenler ikinci fıkra hükmünden müstesnadır.

III- Milli Korunma Kanunu’na taalluk eden işlerde, iktisadi Devlet teşekkül ve müesseselerinin idare ve murakabe uzuvları ile memur ve müstahdemleri ve bu kanuna göre vazifelendirilen hususi hukuk hükümlerine tabi müesseselerin memur ve müstahdemleriyle bu müesseselerden hükmi şahsiyeti haiz olanlarının idare ve murakabe uzuvları, hakiki şahıslara ait olanlarının sahipleri ve müdürleri Devlet memuru gibi cezalandırılır³⁶” şeklindeki hükümler içerisinde görevi kötüye kullanma suçuna dair düzenlemeler yer almaktadır.

1.3.2.2. Taslaklarda Yaşanan Gelişmeler

1.3.2.2.1. 1987 Taslağındaki gelişmeler

765 sayılı ETCK madde 240’da düzenlenen görevi kötüye kullanma suçunun kanunumuza girdiği zamandan itibaren dağınıklıkların giderilmesi, yeknesaklığın sağlanması adına bazı tasarılarından geçilerek günümüze gelinmiştir. İlk olarak 1987 yılındaki taslakta madde 431’de³⁷ görevi kötüye kullanma suçu düzenlenmiştir.

Tasarıda görevi kötüye kullanma suçunun maddesi özel şekillerin dışında kalan kısımları cezalandırmak üzere hazırlanmıştır. Suçun faili olarak memur, maddi unsur

³⁶Milli Koruma Kanunu için bkz. Kanun No: 3780., Kabul T: 18.01.1940., RG: 26/01/1940.

³⁷Tasarı için bkz. 1987 Türk Ceza Kanun Tasarısı. “Kendisine veya bir başkasına yarar sağlamak veya başkasına zarar vermek maksadıyla kanunda ayrıca yazılı haller dışında görevini kötüye kullanan memura 1 yılda 3 yıla kadar hapis cezası verilir.” http://eski.barobirlik.org.tr/yayinlar/kitaplar/tck_reformu.aspx. (E. T. 24.02.2017)

bağlamında göreve ait yetkilerinin kötüye kullanan kamu görevlisidir. Memurun yetkisini kötüye kullanarak kanunda özel hükümlerin dışında kalan bir fiili işlediğinde genel (tamamlayıcı norm) olan görevi kötüye kullanma suçunun maddi unsuru gerçekleşmiş olmaktadır. Manevi unsur olarak, failin kendisine veya başka kişilere yarar sağlamak amacının olması yeterlidir. Bu şekilde görevi kötüye kullanma suçunda özel kast aranmayacaktır. Bunun yerine genel kast yeterlidir³⁸.

Söz konusu kanun ve tasarısından anlaşılacağı görevi kötüye kullanma suçunun şu an ki temellerinin sağlamaştırılmaya başladığı görülmektedir. Özel hükümlerin, işlenen fiili suç saymadığı hallerin dışında kalan fakat görevin suistimalinde, cezasız kalmaması adına genel bir suç olan görevi kötüye kullanma suçu tamamlayıcı niteliğiyle taslaktaki yerini almıştır.

1.3.2.2.2. 1989-1997 Taslağındaki gelişmeler

1989'a gelindiğine ise, 1987 tarihli kanun tasarısı gerekçesi ile birlikte yayınlansa da çeşitli çevrelerden eleştirilere maruz kalmıştır. Bu eleştirilerin ışığında ortaya 1989 kanun tasarısı çıkmıştır³⁹. Taslak içerisinde kanunda açıkça suç olduğu bilinen haller dışında kalan fiiller görevi kötüye kullanma suçu olarak madde 472'de⁴⁰ düzenlenmiştir. Bunun yanında madde 475'te⁴¹ ise görevi ihmal suçu yer almaktadır. Görevi kötüye kullanma suçunun gerekçesi olarak da;

“Ön tasarının muhtelif kısımlarında görevi kötüye kullanma suçunun özel şekilleri ayrı maddeler halinde yer almış bulunmaktadır. Bu madde kanunda ayrıca yazılı olan haller dışında yani bunlara uymayan halleri genel olarak cezalandırmak üzere kaleme alınmıştır. Suçun faili bir memur olacaktır. Maddi unsur göreve ait yetkinin kötüye kullanılmasıdır. Memur görevine dahil olan yetkiyi kötüye kullanarak kanunun özel hükmü ile suç haline getirilmemiş herhangi bir suç işlediğinde suçun maddi unsurunu gerçekleştirmiş olur. Bu itibarla

³⁸ Gerekçe için bkz. “Tasarının muhtelif maddelerinde, görevi kötüye kullanmanın özel şekilleri ayrı maddeler halinde yer almış bulunmaktadır. Bu madde ayrıca kanunda yazılı olan haller dışında yani, buralara uymayan halleri cezalandırmak üzere kaleme alınmıştır. Suçun faili bir memur olacaktır. Maddi unsur göreve ait yetkinin kötüye kullanılmasıdır. Memur görevine dahil olan yetkiyi kötüye failde kendisine veya başkasına yarar sağlamak veya başkasına zarar vermek maksadının mevcut bulunmasıdır. Böylece suçta özel kast aranmayacak, uygulamadaki tereddütlerde ortadan kalkmış olacaktır.”

³⁹ Detaylı tasarı ve gerekçe bilgileri için bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0593.pdf>. (24.02.2017).

⁴⁰ Kanun için bkz. http://eski.barobirlik.org.tr/yayinlar/kitaplar/tck_reformu.aspx. (E.T. 24.02.2017)

⁴¹ Kanun maddesi için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/114.doc>. (E. T. 25.02.2017).

memuriyeti sırasında kanunda ayrıca cezalandırdığı fiili, kovuşturulması şikâyete bağlı olsun veya olmasın, işlemiş olan memur bu maddede yazılı suçu işlemiş olmaz. Suçun manevi unsuru failde kendisine veya başkasına yarar sağlamak veya başkasına zarar vermek maksadıyla mevcut bulunmasıdır. Böylece suçta özel kast aranacak, uygulamadaki tereddütlerde ortadan kalkacaktır.” Gerekçesi düzenlenmiştir.

1989 taslağından ve gerekçesinden yola çıkarsak, özel hükümlerin dışında kalan fiillerin yaptırımsız kalmaması adına taslağın 472. maddesinde, görevi kötüye kullanma suçu, genel nitelikli bir suç olarak hazırlanmıştır. Bunun yanında görevi ihmal suçunun gerekçesinde⁴² ise, görevi ihmal suçunun hangi sebeple olursa olsun cezalandırılması gerektiğine yer verilmiştir. Suçun faili ise bu suçta da kamu görevlisi olan memurdur. Maddi unsur görevin ihmal veya gecikme gösterilerek yapılmasıdır. Amirin verdiği hukuka uygun emirlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Hukuka uygunluk hallerinde meydana gelen ihmal veya gecikmenin suç teşkil etmeyeceği belirtilmiştir. İhmal sonucunda ortaya bir zarar çıkmışsa verilecek olan ceza artırılarak verilmelidir. Sözü edilen suçun konusunu oluşturan ve kötüye kullanılan yetkinin memurun görev alanına girmiş olması gerekmektedir. Suçun oluşması için genel kastın yeterli olduğu yer almaktadır.

1997 yılına gelindiğinde ise görevi kötüye kullanma suçu, taslakta madde 483'te yer almaktadır. Bunun yanında görevi ihmal suçu ise madde 486'da yer almaktadır. Yine taslaklardaki görevi kötüye kullanma suçu ile görevi ihmal suçunun gerekçelerine

---

⁴² Gerekçe için bkz. http://eski.barobirlik.org.tr/yayinlar/kitaplar/tck_reformu.aspx. (E. T. 25.02.2017). “Ön tasarını değişik maddelerinde, memuriyet görevinin ihmali veya geciktirilmesinin özel şekilleri suç halinde ifade olunmuştur. Bu madde genel olarak yani söz konusu maddelerde ayrıca ifade edilmemiş bulunan hallerde, hangi sebeple olursa olsun memuriyet görevinin ihmali cezalandırılmaktadır. Suçun faili bir memur olacaktır. Bu hususta ön tasarının 4. Maddesine bakılmalıdır. Suçun maddi unsuru görevin ihmali veya gecikerek yapılmasıdır. Amirin verdiği emirlerin de yerine getirilmemesi ve bu hususta gecikme gösterilmesi suçun maddi unsurunu meydana getirmektedir. Ancak bu halde ön şart, amirin emrinin kanuna uygun olmasıdır. Suçun her halinde ihmal veya gecikerek yerine getirmenin bir sebebi varsa, bu takdirde fiil suç teşkil etmeyecektir. İhmal dolayısıyla bir zararın meydana gelmiş olması daha ağır cezanın verilmesini gerektirmektedir. Yukarıda sözü edilen ihmal veya gecikmeden kasıt, memurun görevine giren yani kanunen ve nizamen işgal ettiği mevkii itibarıyla belirli bir tasarrufu gerçekleştirmesi veya bunun icabı olan bir eylemde bulunması gerektiği halde, bunları kanunen ve nizamen yapılması icap eden tarzda yapılmamasıdır. Maddede geçen amirin kanuna göre verdiği emirleri yerine getirmemek ibaresi bunları geciktirerek yerine getirmek anlamını da taşımakla beraber, bu husus maddeye ayrıca eklenmiştir. Memurun görevini zamanında yerine getirmesini engelleyen her türlü saklı haller suçun teşekkülüne engeldir. Suçun oluşması için failde genel kastın bulunmasını icap eder, yani bir memuriyet veya hizmet tasarrufunu haksız olarak kanun ve nizamla göre yapılması gerektiği şekilde yapmamak veya geciktirmek ifadesi failde mevcut bulunacaktır.”

göre; 1989 taslağından farklı olarak görevi kötüye kullanma suçu, memurluğu sırasında işlemiş olduğu suçun kanunda suç sayılıp sayılmadığına bakmaktadır. Memur olduğu sırada işlenen görevi kötüye kullanma suçunun, şikâyete bağlı olsun olmasın cezalandırılacağı yer almaktadır.

1.3.2.2.3. 2000-2004 Taslağındaki gelişmeler

2000 yılında ise görevi kötüye kullanma suçu günümüz 5237 sayılı TCK 257. maddede yer aldığı şekline bürünmüştür. 2000 yılında hazırlanan taslakta madde 485’de⁴³ düzenlenmiştir. Bunun yanında görevi ihmal suçu ise taslakta madde 491’de yer almıştır.

“Geçerli bir neden olmaksızın memuriyet görevini yapmakta ihmal ve gecikme veya amirin kanuna göre verdiği emirleri yerine getirmede ihmal veya gecikme gösteren memura üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. Bu ihmal ve gecikmeden veya amirin kanuni emirlerini yapmamak ve bu hususta gecikme göstermiş olmaktan bir zarar meydana gelmişse derecesine göre altı aydan üç yıla kadar hapis cezası hükmolunur. Yukarıdaki fıkralarda yazılı hallerde, memurun görevini ihmalden veya gecikmesinden verilen emri yapmasından meydana gelen zararın ödetirilmesine karar verilir” şeklinde yer almıştır.

2000 yılından sonra 2004 yılında hazırlanan taslakta madde 259’da görevi kötüye kullanma suçu günümüz TCK’ madde 257’de yer aldığı şekliyle aynı hali almıştır. 5237 sayılı TCK’da yer alan üçüncü fıkra 2004 taslağında yer almamaktadır.

Son halinden bir önceki hali olarak değerlendirebileceğimiz taslakta madde 259’a⁴⁴ göre; *“Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında görevin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız kazanç sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

⁴³ Kanun maddesi için bkz. *“Kanunda ayrıca yazılı haller dışında kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak veya başkasına zarar vermek maksadıyla görevini kötüye kullanan memura bir yılda üç yıla kadar hapis cezası verilir.”* <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/114.doc>. (E. T. 25.02.2017).

⁴⁴ Kanun için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/114.doc>. (E. T. 25.02.2017)

“Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” Şeklinde düzenlenmiştir.

Görevi kötüye kullanma suçu TCK madde 257’de düzenlenene kadar geçirdiği süreçten anlaşılacağı gibi, kamu görevlisinin faaliyetlerinin kamu idaresine olan güveni korumak adına ve kamu idaresinin işleyişinin bozulmaması için birçok değişiklikle en iyisi aranmıştır.

1.3.2.3. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu

Görevi kötüye kullanma suçu gerek 765 sayılı ETCK gerek taslaklardaki hallerinden sonra son halini almıştır. 5237 sayılı TCK’da düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu 765 sayılı TCK’ dan farklı olarak suçları tek çatı altında madde 257’de bir araya getirmiştir. İlk fıkrasında görevlerin gereklerine aykırı hareket etme, ikinci fıkrasında görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme gösterme olarak düzenlenmiştir⁴⁵.

Görevi kötüye kullanma suçunun gerekçesinde ise, herhangi bir kamu göreviyle göreve getirilen kişi görevinin gerektirdiği kurallara uygun olarak hareket etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda toplumun kamu idaresine duyduğu inanç ve güvenin sarsılmaması gerekmektedir. Söz konusu sorumlulukların dışındaki davranışlar kanunda suç olarak yerini almıştır. Görevi kötüye kullanma suçunun ortaya çıkması için görevi kamu görevlisinin kendi alanına girmesi gerekmektedir. Görevin gereklerine aykırı hareket veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağdur olmasına, kamunun herhangi bir zarara uğramasına veya kişilere haksız menfaat sağlamasına yol açması gerekir. Kişilerin mağdur olması manevi olarak mağdurluğun yanında daha çok ekonomik mağduriyetin olmasıdır. Yine kamunun zararı da maddi olarak herhangi bir azalmanın ortaya çıkmasıdır. Kişilere haksız menfaat sağlanması ise kişinin yine hak etmediği şekilde maddi olarak çıkar sağlamasıdır⁴⁶.

⁴⁵ CENTEL Nur-ZAFER Hamide-ÇAKMUT Özlem, *Türk Ceza Kanunu Ceza Muhakemesi Kanunu Ceza ve güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve İlgili Mevzuat*, İstanbul, 2014, s.252-253.

⁴⁶ TÜRKOĞLU, Türker, *Görevi Kötüye Kullanma Suçu*, Ankara, 2016, s.3-4.

Söz konusu kişilerin mağduriyetine örnek olarak, kazandığı sınavda kamu görevlisinin hareketi ile kişi sınavı kazanmamış olarak görünebilir. Kamunun zararına örnek olarak, kamuya ait olan arazinin görevin ihlal edilmesi sonucunda konut yapılması ve konuta su, elektrik ve doğalgaz çekilmesi belirtilebilir. Son olarak da kişilere haksız menfaat sağlamaya örnek olarak, kişinin hak etmediği bir fondan yardım alması bahsi geçen kişilere haksız menfaat sağlamasına örnektir⁴⁷.

Görevi kötüye kullanma suçu 5237 sayılı TCK ile tehlike suçundan zarar suçu haline gelmiştir. Netice olarak da kişilerin mağduriyetine neden olma, kamunun zarara uğraması ve kişilere haksız kazanç sağlama olarak belirlenmiştir. TCK'nun 257. maddesinin üçüncü fıkrası 2012 yılında 6352⁴⁸ sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile kaldırılmıştır. 2010 yılında⁴⁹ birinci ve ikinci fıkarda yapılan değişiklikle, “kazanç” kelimesi “menfaat” olarak değiştirilmiştir. Yine değişiklik⁵⁰ ile “memur” kavramı yerine “kamu görevlisi” kavramına yer verilmiştir.

Kanaatimizce 5237 sayılı görevi kötüye kullanma suçunun son uğradığı değişiklikler, kazanç ibaresinin ekonomik değer anlamıyla tartışmalarını menfaat değişikliği ile sonuca bağlamıştır. Memur kavramının yerine daha geniş bir kapsama sahip olan kamu görevlisi kavramına yer verilmesi hukuksal süreci kolaylaştırmıştır.

1.4. Mukayeseli Hukukta Görevi Kötüye Kullanma Suçu

5237 sayılı TCK madde 257’de yer alan görevi kötüye kullanma suçu, niteliği açısından genel, tali, tamamlayıcı bir suç olarak özel hallerin dışında kalan kısımları cezasız bırakmama amacıyla düzenlenmiştir⁵¹.

Karşılaştırılmalı hukuka bakıldığında, görevi kötüye kullanma suçunu Ceza Kanunlarında genel ve özel nitelikli suç şeklinde düzenleyen ülkeler bulunmaktadır⁵². Özel nitelikli suç olarak düzenleyen ülkeler, görevi kötüye kullanma suçunun özel hükümlerin dışında kalan kısmını cezasız bırakmış olup genel bir kanuni düzenlemeye yer vermemişlerdir. Görevi kötüye kullanma suçunun yer aldığı ülkelere örnek olarak, 1810 tarihli Fransa CK ile Brezilya CK gösterilebilir. 1810 Fransa Ceza Kanunu’nu ele alırsak, yetkiyi kötüye kullanma suçunun kime karşı işlendiği önemlidir. Bu bağlamda

⁴⁷ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s. 4-5.

⁴⁸ Kanun maddesi için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6352.pdf>. (E. T. 26.02.2017).

⁴⁹ Kanun maddesi için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr>. (E. T. 26.02.2017).

⁵⁰ Değişiklik için bkz. <http://www.ankarabarosu.org.tr>. (E. T. 26.02.2017).

⁵¹ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s. 4-5.

⁵² KESKİN, İbrahim, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, *Kamudan haberler*, Ankara, 2006, s.110-111.

kamuya veya özel kişilere karşı olmak üzere iki alt dala ayrılmıştır. Bunun yanında yetkiyi kötüye kullanma suçu altında bizim TCK'mız gibi görevin gereklerine aykırı hareket etme ve görevi ihmal suçlarını aynı çatı altında düzenlenmiş, ayrı bir suç olarak görevi kötüye kullanma suçuna yer vermemiştir. Bunun yanında Danimarka Ceza Kanunu'nda da yine genel suç olarak ayrı bir başlık olarak alınmamıştır⁵³.

Diğer taraftan 5237 sayılı TCK'da olduğu gibi görevi kötüye kullanma suçunu genel ve tamamlayıcı bir suç olarak yer veren ülkeler vardır⁵⁴. Bu ülkeler; İtalya Ceza Kanunu, Brezilya Ceza Kanunu, Danimarka Ceza Kanunu, Polonya Ceza Kanunu, Küba Ceza Kanunu, Yunanistan Ceza Kanunu. Amaç olarak özel hükümler altında belirlenmemiş olan suçların yaptırımsız kalmaması adına bu tür düzenlemelere yer verilmiştir⁵⁵.

Bunun yanında 765 sayılı TCK'da yer aldığı gibi görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstermeyi ayrı olarak düzenleyen ülkelerde bulunmaktadır⁵⁶. Buna örnek olarak; Arjantin Ceza Kanunu gösterilebilir (madde 249).

5237 sayılı TCK'nın oluşum tarihçesi ve kanun koyucunun düzenleme yaptığı zamanın şartları ve çevresel faktörler değerlendirildiğinde suçun oluşumunda dış ülke kanun yapılarından da etkilenilmiştir. Bu kaniya varmamızda ayrı maddeler halinde yer alan suçların tek bir çatı haline getirilerek yukarıda belirtilen bazı ülkeler gibi ayrılığa ve duraksamalara son verilmesi etkindir. Söz konusu hükümlerin bir araya getirilmesi içerisinde 257/3. fıkra da yer alan basit rüşvet suçunun çıkarılmasını da isabetli bir davranış olarak değerlendirmekteyiz.

1.5. Görevi Kötüye Kullanma Suçu İle Korunan Hukuki Değer

Kamu idaresi, kendisini ortaya çıkaran toplum adına bazı faaliyetler, işlem ve işler üstlenmiştir⁵⁷. Genel olarak kamu idaresi, bu faaliyet, işlem ve işleri, kamusal hizmet adı altında toplamıştır. Bu kamusal hizmet ise kamu görevlileri eliyle yerine getirilmektedir. Kamu görevlilerinin yerine getirmesi gereken hizmetler, kamu görevlisinin görevi niteliğindedir. Kamu görevlilerinin yerine getirmesi gereken görevler ise gerek kamu idaresinin kendi iç mevzuatında gerekse de diğer mevzuatlarda

⁵³ KESKİN, a.g.m., s.111.

⁵⁴ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s.6.

⁵⁵ ARTUK, Mehmet Emin-GÖKÇEN Ahmet-YENİDÜNYA, A. Caner (2004), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, 2004, s. 469.

⁵⁶ ARTUK-GÖKÇEN-YENİDÜNYA (2004), a.g.e., s.469-470.

⁵⁷ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s.2-3.

belirli sınırlar içerisinde alınmıştır. Bu sınırlamanın hukuk kuralları yardımıyla koruduğu bir değer vardır. Bu sınırların aşılmasıyla korunan hukuki değer zedelenen ve zedelenen hukuki değer için gerekli görülen yaptırım hükmolunacaktır⁵⁸.

Bu bağlamda mevzuat dahilinde belirlenmiş olan bu sınırlar, sadece kamu görevlileri tarafından aşılabacağından dolayı, görevlerini ne için yerine getirdiğine bakmak gerekmektedir. İlk olarak kamu görevlileri görevlerini yerine getirmeyerek yaptığı kanun ihlalleri neticesinde kamu idaresinin işleyişine zarar verecektir. İkinci olarak, kamu idaresinin toplum için üstlenmiş olduğu hizmetleri kamu görevlileri eliyle doğru, güvenilir ve zamanında yerine getirildiğine dair, var olan inancı ve güvenci zedeleyecektir⁵⁹.

Sonuç olarak görevi kötüye kullanma suçunun koruduğu hukuki değer, ilk olarak kamu idaresinin işleyişinin sekteye uğramamasını, ikincisi olarak toplumun kamu idaresine karşı sahip olduğu inancı ve güvenci korumaktır.

1.6. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Niteliği

TCK madde 257’de düzenlenen görevi kötüye kullanma suçunun niteliği için tekrar tarihsel gelişimine bakıldığında 765 sayılı TCK döneminde bu suç bir tehlike suçu niteliğine sahipti. TCK madde 257’de zarar suçu şeklinde düzenlenerek değişime uğramıştır⁶⁰.

TCK madde 257’deki “*Kanunda açıkça suç olarak tanınan haller dışında*” ibaresine⁶¹ herhangi bir spesifik suistimali düzenleyen suç kapsamayan eylemlerin cezasız kalmaması, suçun hukuki değerinin korunması, kamunun ve toplumun zarara uğramaması için yer verilmiştir. Bu özelliği ile suçun, genel ve görevi suistimal suçları yanında tamamlayıcı ve tali olduğu niteliği anlaşılmaktadır⁶².

Görevi kötüye kullanma suçu, niteliği açısından kamu idaresi ile toplum arasında bir güven köprüsünü ayakta tutan kolonlardan biridir. Bu niteliği gereğince kamu görevlilerinin görevlerini kötüye kullanma hareketlerini cezasız bırakmamaktadır.

⁵⁸ IŞIK, Hüseyin, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Marmara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2007, s.12-13.

⁵⁹ TEZCAN, Durmuş- ERDEM Ruhan-ÖNOK Murat, *Ceza Özel Hukuku*, Ankara, 2016, s. 610.

⁶⁰ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s. 1-2.

⁶¹ Kanun maddesi için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>. (E. T.)

⁶² ÜZÜLMEZ, İlhan, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M.257)”, *GÜHFD*, C.14 S. 1, Ankara, 2012, s.192-193; OKUYUCU, Güneş, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, *TBB Dergisi*, S.82, Ankara, 2009, s.5.

1.7. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Faili Ve Mağduru

1.7.1. Suçun Faili

Fail, “*Hukuksal bir sonucu ortaya çıkaran bir suç işleyen kişidir*” dolayısıyla, görevi kötüye kullanma suçunun faili kamu görevlisidir.

Görevi kötüye kullanma suçu sadece kamu görevlileri tarafından işlenebilen bir suçtur. Bu bağlamda özgü suç, sadece belirli kişilerin suçu işleyebileceği suçtur⁶³. KİT’e bağlı olarak PTT’de çalışan personel 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11/b. bendine göre kamu görevlisi sayılmaktadır⁶⁴. Sözü edilen kamu görevlisinin tanımı, anayasa hukuku, idare hukuku ve 765 sayılı ETCK açısından yapmıştık. Kamu görevlisi tanımında ortak ve tam bir tanım olmamakla beraber 5237 sayılı TCK’da yer alan kamu görevlisi kavramı Ceza hukuku açısından önem arz etmektedir. Suçun failinin asker kişi olması da mümkündür.

Fail asker kişi olup da 1632 Sayılı Askeri Ceza Kanunu’nun 144. maddesi kapsamında “askeri bir işin ifasında” ASCK’nun öngörmediği bir ihmal ve tekasül gerçekleştirilirse veya “vazife suistimal” edilirse, asker kişi TCK’da genel norm hükmü olan 257. madde gereğince cezalandırılacaktır. Çünkü ASCK’nun 144. maddesi TCK’nun 257. maddesine genel atıf yapmaktadır⁶⁵.

Kamu görevlisinin, TCK’da yapılan tanımı önem arz etmektedir. Nedeni ise özgü bir suç olarak yer alan görevi kötüye kullanma suçunun failinin kim olduğunun bilinmesi adına önem arz etmektedir.

1.7.2. Suçun Mağduru

Mağdur, “*kendisine haksızlık edilmiş kişi*” veya “*hakları ihlal edilen kişi*” olarak basit bir tanımla tanımlansa da Ceza hukuku anlamında mağdur; suçun maddi unsurlarından etkilenen, suçla korunan hukuki menfaatin sahibi olan gerçek veya tüzel kişidir. Dolayısıyla kişi anlamından anlamamız gereken gerçek ve tüzel kişilerdir. Bu kişilerin ise sahip oldukları hakları kamu görevlisi veya görevlileri tarafından ihlal edilmektedir.

Görevi kötüye kullanma suçu ile korunmak istenen hukuki değer ne ise zarar gören veya mağdur olan da o kişi veya kişilerdir. Bahsi geçen suç ile korunmak istenen

⁶³ TÜRKOĞLU (2016), *a.g.e.*, s.11-12., ÜZÜLMEZ (2012), *a.g.m.*, s.194.

⁶⁴ Karar için bkz. YCDK, 18.01.2012, E: 2010/29481, K: 2012/1100.

⁶⁵ ŞİMŞEK, Mustafa, *Karşılaştırılmalı Hukukta Askeri Yargı*, Kazancı Y., İzmir, 2011, s.25 vd.

hukuki değer, kamu idaresinin kamusal faaliyetleri, doğruluğu, dürüstlüğü ve şeffaflığı diğer yandan kamu idaresine toplum fertleri tarafından duyulan güven ve inançtır⁶⁶.

Kamu idaresinin söz konusu faaliyetlerinin görevi kötüye kullanma suçunun işlenmesiyle zarar görmesi ilk olarak idareyi mağdur duruma düşürmektedir⁶⁷.

Bunun yanında, kamu idaresinin daha genel olarak devletin ortaya çıkışı, toplumu oluşturan insanlardan oluşmaktadır. Kamu idaresinin faaliyetleri kamu görevlilerince yerine getirdiğı ve kamu görevlilerinin muhatabı olan kişilerin zarara uğramaları sonucunda mağdur olan hem devlet ve toplum hem de kişidir. Diğer bir ifadeyle toplumu oluşturan her kişi görevi kötüye kullanma suçunun mağduru olabilir⁶⁸.

Fertlerin yanında mağduru, toplum adına üstlenmiş olduğu hizmet faaliyetlerini yerine getiren kamu görevlilerinin görevlerini suistimal nedeniyle toplumda kendisine duyulan inanç ve güveni sarsılan Kamu İdaresidir.

---

⁶⁶ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m., s.195-196; KARTAL, Pınar Memiş, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, *Prof. Dr. Nur. Centel’e Armağan*, C. 19, S. 2, 2013, s. 1378.

⁶⁷ SUCUOĞLU, Arif Naci, “Ceza Hukuku’nda Görevi Kötüye Kullanma Suçları”, Çankaya Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2010, s. 28-29.

⁶⁸ CİHAN (2014), a.g.e., s.33.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA İLİŞKİSİ

Görevi kötüye kullanma suçu gerek koruduğu hukuki değer olsun gerek faili olsun ve gerek maddi ve manevi unsurları olsun bazı suçlarla benzerlik göstermektedir. En temelindeki fark ise görevi kötüye kullanma suçunun genel, tali ve tamamlayıcı niteliğe sahip bir suç tipi olmasıdır. Aşağıda bu benzerlikleri veya aralarındaki farkları ortaya koymaya çalışacağız.

2.1. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Zimmet Suçu İle İlişkisi

Zimmet basit bir tanımla, “*Üstüne olan şey*” şeklinde yapılmaktadır⁶⁹. Zimmet suçu ile bağlantısı bu tanımla birlikte kurulduğunda kamu görevlisinin görevi nedeniyle kendine teslim edilen şey olarak değerlendirirse, kamu görevlisinin kendine teslim edilen şeyi normların gereklerini ihlal edilerek kullanması olarak değerlendirebiliriz.

Zimmet suçunun amacı, kamu idaresinin işleyişinin sistemli ve düzen içerisinde disiplinini sağlayarak, kamu görevlilerinin, devlete karşı sahip olduğu bağları korumaktır⁷⁰. Korunan hukuki değer ise buradan da anlaşılacağı gibi kamu idaresinin işleyişine ve kamu görevlileri eliyle yerine getirilen görevlerin doğruluğuna dürüstlüğüne olan inancı ve güvenci korumaktır.

Görevi kötüye kullanma suçu ise zimmet suçu ile korunan hukuki değer iki tipiklikte de aynı olup, kamu idaresinin işleyişine, kamu görevlileri tarafından yerine getirilen hizmetlerin doğru, dürüst ve güvenilir olduğu konusunda toplumun sahip olduğu inanç ve güvençtir.

Söz konusu zimmet suçunun faili de görevi kötüye kullanma suçunun faili gibi, kamu görevlileridir⁷¹. Diğer bir ifadeyle, zimmet suçu da özgü suçtur. Zimmet suçunun hırsızlık suçunu oluşturmaması adına, dikkat edilmesi gereken husus, kamu görevlisine herhangi bir görev için verilen mal veya eşyanın sorumluluğunun kendisinde olmasıdır.

⁶⁹ Diğer tanımlar için bkz.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=Z%C4%B0MMET.

⁷⁰ ASLAN, Volkan, “Zimmet Suçu”, *İÜHFD*, C.19 S.1, İstanbul, 2013, s.43-66.

⁷¹ ASLAN (2013), a.g.m., s.49-50.

Söz konusu zilyetliği kendi çıkarına geçirmesi sonucunda zimmet suçu oluşur. Kamu görevlisinin görevi için zimmetine verilmiş olması gerekmektedir.

Görevi dolasıyla olmadan kendi çıkarına zilyetlikten tasarruf sağlaması zimmet suçunu değil hırsızlık suçunu oluşturacaktır. Diğer yandan görevi nedeniyle bir malı veya eşyayı koruma ve gözetim görevi olan kamu görevlisi, söz konusu şeyi zimmetine geçirmeden, kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına, kişilerin haksız menfaatine kullanırsa, zimmet suçundan değil görevi kötüye kullanma suçu (TCK-257/1/2) oluşur⁷². Yargıtay'ın bir kararına göre⁷³; Belediye kepçesinin ihale konusu işte kullanılması nedeniyle, sanığın firma sahibi C..'den aldığı parayı yaklaşık üç ay sonra belediye hesabına yatırdığı sonucuna varılmış ve görevi kötüye kullanma suçunda bahsi geçen kişi mağduriyeti, kamu zararı veya haksız menfaat olmadığı kanısına varılmış, söz konusu eylemin zimmet suçunu oluşturacağı kanısına varılmıştır.”

Görevi kötüye kullanma genel bir suçtur. Diğer kanunların suç saymadığı haller dışında kalan suçları cezalandırmak amacı taşır. Bunun yanında zimmet suçu özel nitelikli bir suçtur. Zimmet suçunun olduğu hallerde görevi kötüye kullanma suçu oluşmamaktadır. Yine görevi kötüye kullanma suçunda olduğu gibi suçun mağduru zimmet suçunda da herkes olabilir. Herkesten kasıt kamu idaresi veya kamu idaresini oluşturan toplum fertlerinden herhangi birisidir⁷⁴.

2.2. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Rüşvet Suçu İle İlişkisi

Rüşvet, “Yapılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık ve çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar” şeklinde tanımlanmıştır⁷⁵. Rüşvet suçu ile bağlantısı kurulduğunda, kamu görevlisine bir işi çabuk yapması veya kolaylıkla bir işi yerine getirmesi karşılığında verilen para veya mal ile manevi menfaat rüşvet suçunun hukuki konusudur.

Rüşvet suçunda korunan hukuki değer zimmet ve görevi kötüye kullanma suçunda olduğu gibi kamu idaresinin işleyişi ve kamu idaresine olan güven ve inançtır⁷⁶. Basit bir tanımla rüşvet suçu; kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı

⁷² AVSALLI, Hüseyin, “Zimmet Suçu”, Ankara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul, 2006, s. 6-8.

⁷³ Karar için bkz. YCDK, E: 2012/10385, K: 2013/9134.

⁷⁴ BAŞARAN, Serkan, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Ankara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2016, s. 138.

⁷⁵ Tanım için bkz. <http://sozluk.bilgiportal.com/nedir/r%C3%BC%C5%9Fvet>.

⁷⁶ BAYTEMİR, Erdal, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Rüşvet Suçu”, *TBB Dergisi*, S.88, Ankara, 2010, s.339.

davranarak veya görevin gereklerini kendi menfaatine yönelik yaparak, kamusal bir eylem veya işlemi yapması veya söz konusu eylem veya işlemi yapmaması için gerçek veya tüzel kişilerden menfaat elde etmesidir diyebiliriz.

Görevi kötüye kullanma suçunun 1.fıkrasında görevin gereklerine aykırı hareket etme, rüşvet suçunun tamamlayıcısıdır. Diğer bir anlatımla, rüşvet suçunun oluşmadığı hallerde, görevin gereklerine aykırı hareket etme, görevi kötüye kullanma suçunun ilk fıkrasına denk gelmektedir⁷⁷.

Rüşvet suçunun faili ise, rüşveti alan bakımından kamu görevlilerinden ve rüşveti veren veya rüşvete aracılık edenler bakımından da gerçek kişilerden oluşabilir. Diğer bir anlatımla rüşvet suçunu işleyen, rüşveti veren gerçek kişiler ile kamu görevlisi olabilir⁷⁸. Görevi kötüye kullanma suçunun faili rüşvet suçundan farklıdır. Mağdur yine, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi sonucunda kamu idaresinin işleyişi ile kamu idaresine duyduğu inanç ve güveni sarsılan toplumdur.

Görevi kapsamında yapılması gereken bir şeyi yapmamak veya yapılmaması gereken bir şeyi yapmak için gerçekleşen rüşvet suçu, görevi kötüye kullanma suçunun 3.fıkrasında basit rüşvet niteliğinde düzenlenmişti⁷⁹. Rüşvet suçunun bu şekli 6352 sayılı Kanun'un⁸⁰ yaptığı değişiklikle görevi kötüye kullanma suçundan çıkarılmış ve TCK madde 252'de rüşvet suçuna dair hükümler arasında düzenlenmiştir. Rüşvet suçu çok failli bir suç olarak görevi kötüye kullanma suçundan ayrılır.⁸¹

2.3. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun İrtikap Suçu İle İlişkisi

İrtikap basit bir tanımla, “*kötü iş yapma, kötülük etme*” şeklinde tanımlanmaktadır⁸². İrtikap suçu ile köprü kurulduğunda ise, kamu görevlisinin kendi görevi alanına giren ve görevinin gereklerini kötü veya kötüye kullanarak yapma olarak değerlendirilebiliriz.

İrtikap suçunda⁸³, korunan hukuki değer bir yandan kamu idaresinin işleyişinin şeffaflığı, doğruluğu ve dürüstlüğü, diğer yandan toplumun kamu hizmet, işlem veya

⁷⁷ TÜRKOĞLU (2016), *a.g.e.*, s.1-2.

⁷⁸ BAYDEMİR (2010), *a.g.m.*, s.340. 2010 yılı 6086 sayılı kanun ile yapılan değişiklik için ayrıca bkz.

⁷⁹Değişiklik için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/12/20101219-2.htm>. (E.T.)

⁸⁰ Kanun için bkz. Kanun no: 6352, Kabul Tarihi: 2/7/2012.

⁸¹ BAYDEMİR (2010), *a.g.e.*, s. 340. TÜRKOĞLU (2016), *a.g.e.*, s.11.

⁸² Diğer tanımlar için bkz. <https://kelimeler.gen.tr/irtikap-nedir-ne-demek-166956>.

⁸³ İNANÇ, Zekeriya, Alper, *Türk Ceza Kanunu'nda İrtikap Suçu*, İstanbul, 2013, s. 5-31

işlerini yerine getiren kamu görevlilerine olan inanç ve güvendir. İrtikap suçu da görevi kötüye kullanma suçuyla aynı hukuki değeri korumak için hizmet etmektedir⁸⁴.

Bir hareket suçu olan irtikap suçunun, icbar, ikna ve muhatabının hatasından yararlanarak, işlenen irtikap şeklinde üç ayrı suç tipinde işlenmesi mümkündür. Bu suç tipinde de kamu görevlisinin görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanarak, yarar sağlaması söz konusudur⁸⁵. Yine bu suçun da tamamlayıcı suç tipi görevi kötüye kullanma suçudur. Yargıtay kararına göre⁸⁶;

“...Olay tarihinde mahkemede zabıt katibi olarak görev yapan sanığın temyiz masrafları adı altında 180 TL alması ve bir kısmının mal edinmesi şeklinde gerçekleşen olayda, mağdurun, sanığın her türlü yasalara davranışının uygun olacağı, yetki ve olanaklarını yasaya uygun olarak kullanacağı inanç ve beklentisi içerisindeyken, bu inanç ve güvenden yararlanarak mağdurun inayetini yanultıp, paranın ödemesine temin ederek çıkar sağlamanın söz konusu olması karşısında irtikap suçunun oluştuğu gözetilmeden görevi kötüye kullanma suçundan hüküm kurulması gerektiği...”

İrtikap suçunun faili kamu görevlisidir. Zimmet suçu ve irtikap suçu görevi kötüye kullanma suçu gibi özgü suçlardır. Mağduru bakımından irtikap suçunda da mağdur kamu idaresi ve toplumu oluşturan kişilerdir⁸⁷.

Diğer bir anlatımla, irtikap suçunda da görevi kötüye kullanma suçunda olduğu gibi Kamu İdaresinin, kamu görevlilerine görevlerinin gereği olarak vermiş olduğu yetkinin, kamu görevlisi tarafından kötüye kullanılarak muhatap olunan kişilerden icbar, ikna veya hatalarından faydalanılarak menfaat sağlanması, bunun sonucunda kamu idaresinin işleyişinin ve toplumun kamu idaresine ve kamu görevlilerine karşı duydukları inanç ve güvenin sarsılması söz konusu olmaktadır.

İrtikap suçunun görevi kötüye kullanma suçuna çok yakın gözükmesi, 2012 yılında 6352 sayılı kanunla kaldırılan TCK madde 257/3'te⁸⁸; irtikap suçunun

⁸⁴ İNANÇ (2013), *a.g.e.*, s.31-32.

⁸⁵ İNANÇ (2013), *a.g.e.*, s.36.

⁸⁶ Karar için bkz. YCDK, E:2015/6146 K: 2015/13930.

⁸⁷ İNANÇ (2013), *a.g.e.*, s. 68-76.

⁸⁸ TCK madde 257/3 değişikliğinden önce; irtikap suçunun oluşmadığı hallerde, görevinin gerektirdiklerine uygun olarak davranması veya kendisine veya başka kişilere çıkar sağlayan kamu görevlisi, görevi kötüye

oluşmadığı hallerde ibaresi nedeniyle fazlaydı. Buradaki görevi kötüye kullanma suçundan ayrılan hareketler ise ikna ve icbardır. Görevi kötüye kullanma suçunun tali özelliği irtikap suçunda açıkça ortaya çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle irtikap suçunun oluşmadığı hallerde görevi kötüye kullanma suçu oluşacaktır⁸⁹.

TCK md. 257/3hükmü, 6352 sayılı Kanununun 105. maddesiyle değişikliğe uğrasa dahi irtikap suçunun oluşmadığı hallerde görevi kötüye kullanma suçu nedeniyle görevin gereklerini kasten ifa etmeyen kamu görevlisi cezalandırılacaktır.

2.4. Görevi Kötüye Kullanma Suçunun Disiplin Suçu İle İlişkisi

Disiplin, konumuzla bağlantılı bir tanım ile kamunun kurum ve kuruluşlarında personelin çalışmalarında etkili ve daha verimli bir şekilde olmaları için uyulması gereken kuralların tümüdür⁹⁰.

Görevi kötüye kullanma suçu ile disiplin suçunun arasındaki ilişki söz konusu suçun maddelerinde yer alan, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareket ve görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme gösterme fiillerinin TCK'nın konusunu mu yoksa disiplin hukukunun konusunu mu oluşturduğu hususunun açığa kavuşturulması gerektiğinden, görevi kötüye kullanma suçunun bu kapsamda disiplin hukukuna dahil diğer suçlarla ilişkisi başlığı altında incelenmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Yargıtay bir kararına göre; herhangi bir kimse kamu görevlisi olmasına karşın, görevle ilgili herhangi bir yetkisi yoksa, başkaca bir suç oluşturmayan hukuka aykırı hareketi disiplin cezasını gerektirse dahi görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmayacaktır⁹¹.

Disiplin suçunun oluşup oluşmadığı konusunda bakılması gereken unsurun netice unsuru olduğu ve nedensellik bağının bulunması gerektiği kanaatindeyiz. Söz konusu görevi kötüye kullanma suçunun TCK'nın alanına girmesi için, bahsi geçen görevi kötüye kullanma suçunun neticesinde kişilerin mağdur olması, kamunun herhangi bir zarara uğraması veya kişilere haksız olarak menfaat sağlanması gerekmektedir. Bu neticelerin ortaya çıkmağı hallerde ise zaten disiplin suçunun

---

kullanma suçunun ilk fıkrası ile cezalandırılır şeklinde yer almaktaydı. OKUYUCU-ERGÜN (2009), a.g.m., s.1.

⁸⁹ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m., s.207.

⁹⁰ AKYILMAZ, Bahtiyar, "Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar", *GÜHFD*, Ankara, 2009. s.1-2. http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/6_9.pdf.

⁹¹ Karar için bkz. YCDK, E: 2012/30578, K: 2013/17535.

oluşturduğu söylemek gerekmektedir⁹². Diğer bir anlatımla, görevin gereklerine aykırı hareket sonucunda herhangi kişi mağdur olmamış veya kamu bir zarara maruz kalmamış veya herhangi bir kişi hak etmediği menfaat sağlamamışsa, görevi kötüye kullanma suçu değil disiplin suçu olacaktır. Aksi halde hem görevi kötüye kullanma suçu hem de disiplin suçu olacaktır⁹³.

Disiplin hukuku, kamu idaresinin, kamu görevlileri yardımıyla yerine getirdiği kamu hizmetlerinin doğru, dürüst ve düzenli olarak yerine getirmesi için kamu kuruluşu içerisindeki işleyişi korumayı amaç edinmektedir⁹⁴. Diğer taraftan görevi kötüye kullanma suçunun yer aldığı TCK ise daha geniş kapsamda kamu idaresini oluşturan kamu düzenini ve toplum düzenini korumayı amaç edinmiştir⁹⁵. Kamu kuruluşu içerisinde örnek olarak; işe zamanında gelmeme, işi savsama gibi hareketler disiplin suçuna, daha geniş olarak öğretmenin sınavı zamanında yapmayarak öğrencileri mağdur etmesi toplum düzenini bozduğu için de TCK'ya girmektedir.

TCK koruduğu hukuki amaçlar bakımından disiplin hukukundan ayrıldığından dolayı kamu görevlilerinin çalışma düzenini korumayı amaç edinen disiplin suçundan farklı olarak görevi kötüye kullanma suçu ile kamu idaresine olan güven ve inanç korunmaktadır.

---

⁹² KARAHANOGULLARI, Onur, "Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri", ÇYYD, C.8 S.3, Ankara, 1999, s.55-77.

⁹³ AKYILMAZ (2009), a.g.m., s.16.

⁹⁴ KARAHANOGULLARI (1999), a.g.m., s.56.

⁹⁵ Kanun amacı için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>. TCK'nın amacı söz konusu durumu ortaya koymaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN UNSURLARI

3.1. Kanunilik Unsuru

Ceza Hukuku'nun temel ilkelerinden biri olan *kanunsuz suç ve ceza olmaz* ilkesinden yola çıkarak, kanun koyucu tarafından suçun tanımlarının yapılmasında belirli sınırlar çizilerek cezai alandaki sınırların korunması ve belirlenmesi istenmiştir. Bu sınırlar içerisinde olmayan yani bir suç tanımına girmeyen şekilde davranılması “özgürlük alanı” olarak kabul edilmiştir⁹⁶.

Görevi kötüye kullanma suçu, kamu görevlisinin, kanun içerisinde suç olarak belirlenen haller dışında, görevinin gereklerine hareket etmesi sonucunda uygulanan suç tipidir. Söz konusu suçun, suçta ve cezada kanunilik açısından Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla AYM⁹⁷, ye iptal davası açılmıştır. Söz konusu davanın gerekçesi olarak da cezanın genelliği ve belirsizliği ileri sürülmüştür.

Görevi kötüye kullanma suçu genel nitelikli bir suç olması gereğince, kanunda suç olarak belirlenen hallerin dışındaki suçların cezasız kalmaması adına tamamlayıcı bir suç olduğu ve bu hususun kanun koyucunun takdir yetkisine dahil olması şeklindeki gerekçeyle AYM'ce iptal istemi reddolmuştur.

Kanaatimizce, görevi kötüye kullanma suçu, diğer kanunlarda suç olarak belirlenen hallerin dışındaki görevin gereklerini, yetkilerini kötüye kullanmayı suç sayıp cezasız bırakmamak adına ve kamu idaresinin faaliyetlerindeki düzenin ve güvenin korunması adına gerekli olarak yer bulan genel, tamamlayıcı ve tali bir suçtur. Görevi kötüye kullanma suçunun varlığının gereğine inanmaktayız ve kanun içerisinde boşluk kalmaması adına suçun gerekli olduğunu görmekteyiz.

3.2. Suçun Maddi Unsuru

Ceza hukuku ilkelerinden kanunsuz suç olmaz ilkesinin yanında suçun oluşabilmesi için bir de suçun unsurlarının varlığı gerekmektedir. Bu unsurlar içerisinde hareket, nedensellik bağı ve netice unsurları bulunmaktadır⁹⁸.

⁹⁶ AYGÜN EŞİTLİ, Ezgi, “Suçların ve Cezaların Kanunilik İlkesi”, *TBB Dergisi*, Ankara, 2013, s.226-227.

⁹⁷ Kararı için bkz. AYMK, E: 2011/17, K: 2011/171, R.G. Tarih: 07.02.2012.

⁹⁸ Suçun maddi unsurlarını detaylı incelemek için bkz. <http://www.hukuki.net/showthread.php?43730-Sucun-Unsurlari>.

Herhangi bir suçun oluşması için maddi unsurun tamamlanması gerekmektedir. Maddi unsur kapsamında suçun tanımında yer alan hareketin meydana getirdiği neticenin oluşması bu netice ile hareket arasında nedensellik bağının varlığı gerekir⁹⁹. Diğer bir ifadeyle, hareket sonucunda dış alemde herhangi bir değişikliğin meydana gelmesi, yani neticenin oluşması ve hareket ile netice arasında nedensellik bağının bulunması ile suçun maddi unsuru oluşmuş olmaktadır.

Suçlar ortaya çıkışı bakımından icrai veya ihmali hareketler sonucunda ortaya çıkmaktadır¹⁰⁰. İcrai hareketle işlenen suçlar icrai, ihmali bir hareket neticesinde ortaya çıkan suçlar ise ihmali suçlardır¹⁰¹. Hareket ve netice arasında nedensellik bağının da bulunmasıyla, bir zararın gerçekleşmesinin tanımda öngörüldüğü suçlar zarar suçu, zararın oluşmasının şart olmayıp, korunan hukuki değer tehlikeye uğramasının cezalandırmak için yeterli görüldüğü suçlar tehlike suçu olarak ortaya çıkmaktadır¹⁰².

Görevi kötüye kullanma suçuna gelindiğinde ise maddi unsur bakımından ilk olarak görevin gereklerine aykırı hareket etme ve ikinci olarak görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstermek hareket unsuru sonucunda kişilerin mağduriyetine, kamunun bir zarara uğramasına veya kişilere haksız menfaat sağlanması netice unsuru ile suç oluşur¹⁰³. Ortaya çıkış bakımından görevi kötüye kullanma suçu zarar suçudur¹⁰⁴.

3.2.1. FİİL (Hareket)

Görevi kötüye kullanma suçuyla bağlantısı kurulduğunda suçun hareket unsuru kamu görevlisinin görevinin gereklerini ifa etmemesidir.

Suçun oluşumu bakımından, bu hareket sonucunda dış alemde meydana gelen değişiklik, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olmak veya kişilere haksız menfaat sağlamaktadır¹⁰⁵. Bu bağlamda görevi kötüye kullanma suçunda hareket

⁹⁹ ALACAKAPTAN, Uğur (1975), *Suçun Unsurları*, Ankara, 1975, s. 93-95.

¹⁰⁰ AVCI, Mustafa, YERDELEN Erdal, "Karar İncelemesi- Garantörsel İhmali Suçta İhmali ve İcrai Davranış Ayrımı", *GÜHFD*, C. 19 S.1, Ankara, 2015, s. 163.

¹⁰¹ KEYMAN, Selahattin, "Cürmi Fiilin Yapısal Unsuru Olarak Hareket", *AÜHFD*, Ankara, s. 122. Ayrıca bkz. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/302/2836.pdf>.

¹⁰² ALACAKAPTAN (1975), a.g.e., s.40-43; DOĞAN, Koray, "Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki İçtimai Sorunu", *TAAD*, C.5 S.16, Ankara, 2014, s. 180-188.

¹⁰³ DOĞAN (2014), a.g.m., s. 195.

¹⁰⁴ YURTCAN, Erdener, "Yargıtay Kararları Işığında Hareket Suçları", *TBB Dergisi*, 2.B S.286, Ankara, 2015, s. 7.

¹⁰⁵ ALACAKAPTAN (1975), a.g.e. s.40.

kamu görevlisinin neticeyi oluşturmaya elverişli şekilde hareketi ile başlar. Suç gerçekleşmesi ile sona erer¹⁰⁶.

3.2.1.1. Görevin Gereklere Aykırı Hareket Etmek

Görevi kötüye kullanma suçunun faili olan kamu görevlisinin hareketinin suç olması için görevinin gereklere neler olduğunu yani görevinin gereklere bilmesi gerekir. Bunun en temel nedeni suçun kanunilik ilkesidir¹⁰⁷. Yargıtay'ın kararına göre; herhangi bir kimsenin Ceza Kanunu uygulamasında kamu görevlisi ve yapılan faaliyetin de kamu faaliyeti olması için kamu adına üstlenilmiş bir hizmetin olması ve üstlenilen bu hizmetin de Anayasa ve diğer kanunlarda belirlenen şekil ve usullere göre siyasal kararlara dayalı olması, aynı zamanda kamuya ait olan gücün ve yetkilerin de kullanılması gerekmektedir¹⁰⁸.

Diğer bir anlatımla kamu görevlisinin görevinin ve gereklere neler olduğunun mevzuatta belirlenmesi gerekmektedir. Kamu görevlisinin söz konusu görevinin gereklere aykırı hareket etmesi sonucunda özel normların geçerli olmadığı hallerde görevi kötüye kullanma suçu ortaya çıkacaktır.

3.2.1.1.1. Kamu görevlisinin görev alanı

Görevi kötüye kullanma suçu hem icrai hem de ihmali hareket sonucunda ortaya çıkmaktadır. 5237 sayılı TCK madde 257/1'e göre; kanunda suç olarak belirlenen hallerin dışında, kamu görevlisinin görev alanına giren ve mevzuatın gerektirdiği hallerde aykırı fiili ile kişilerin mağdur olmasına veya kamunun herhangi bir zarara uğramasına veya kişilere hak etmediği menfaati sağlamasıyla söz konusu yaptırımlar hükmolunur¹⁰⁹.

Yargıtay'ın kararına göre; kamu görevlisi olan failin görevinin kanun veya diğer idari düzenlemelerden kaynaklanan bir görevin olması ve söz konusu görevi yapmada yetkili olması ilk şarttır¹¹⁰.

¹⁰⁶ KARTAL (2013), a.g.m., s.1382.

¹⁰⁷ KAYA, Cemil, "Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hâkim Olan Temel İlkeler," *AİD*, C.38 S.2, Ankara, 2005, s.61-87.

¹⁰⁸ Karar için bkz. YCDK, E: 2010/9-258, K: 2011/46.

¹⁰⁹ Kanun maddesi için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>.

¹¹⁰ Karar için bkz. YCDK: E: 2013/11 K: 2014/87.

Vardığımız sonuç olarak kamu görevlisinin görevlerinin neler olduğu ve görev alanının belirli olması gereklidir. Kamu görevlisince bu görevlerin bilinmesi ve kendi iradesiyle görev alanının dışına çıkması gerekmektedir.

Bahsi geçtiği gibi kamu görevlisinin görevlerinin belirlenmesine ve bu görevleri bilmesine rağmen icrai hareketle bu görevlere aykırı hareket etmesiyle kişilerin ve kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlamalarına yol açması gerekli olup, bu hareketiyle oluşan zararlar birlikte de suç tamamlanmış yani suç doğmuş olacaktır¹¹¹.

3.2.1.1.2. Kamu görevlisinin icrai hareketinin görevinin gereklerine aykırı olması

Kamu görevlisinin görevlerinin neler olduğunun çizgisi çizildikten sonra bu görevlerin gereklerinin neler olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Söz konusu görevin gerekleri belirlendikten sonra ise kamu görevlisinin bahsi geçen görevinin gereklerine aykırı davranmasıyla görevi kötüye kullanma suçu ortaya çıkacaktır¹¹².

Kamu görevlisi olmanın verdiği nüfuzun kötüye kullanılması ile görevi kötüye kullanma suçunun karıştırılmaması gerekir. Kamu görevlisinin nüfuzunu işlediği suçlar arasında irtikap suçunda yer almaktadır. Kamu görevlisi sıfatının kötüye kullanılması ise ayrı bir suç olarak ortaya çıkarmaktadır. Bizim alanımızı oluşturan kısım kamu görevlisinin sıfatıyla değil, nüfuzuyla değil kendi görev alanına giren görevleri yerine getirmesi için kendine verilen yetkinin bizzat kamu görevlisi tarafından kötüye kullanılmasıdır. Kamu görevlisinin görevinin gereklerini yerine getirmesi için verilen yetkilerine¹¹³ değinecek olursak;

- Yargının verdiği hükümlere uyulması
- Görevin yetkilerini belirleyen usul ve şekle uygun hareket edilmesi
- Kendisine görevi nedeniyle verilen takdir yetkisi

5237 sayılı TCK madde 257/1.fıkrasına göre kamu görevlisinin yerine getirdiği görevin kendi görev alanına girmesi gerekmektedir. Bu görevlerin neler olduğunun birkaçına yukarıda değinilmiştir. Bu görevler ilgili kanunlarda, tüzüklerde, yönetmeliklerde belirtilebilir. Kamu görevlisinin kendi görev alanına giren görevinin

¹¹¹ OKUYUCU-ERGÜN (2009), a.g.m., s. 7-8.

¹¹² OKUYUCU-ERGÜN (2009), a.g.m., s. 9-10.

¹¹³ KAYA (2005), a.g.m., s.61-87.

gereklerine uygun olmadan, görevi nedeniyle kendisine verilen yetkiyi kullanarak hareket etmesi görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmaktadır.

3.2.1.2. Görevin Gereklere Yapmakta İhmal veya Gecikme göstermek

Kamu görevlisinin icrai hareketinin yanında ihmali davranışla işlediği görevi kötüye kullanma suçu bulunmaktadır. İhmali hareket ise tekrar değinmek gerekirse bir insandan yapması beklenen bir hareketi yapmamasıdır¹¹⁴.

Diğer kanunlarda açıkça suç olarak tanımlanan durumlardan farklı olarak, kamu görevlisinin görevini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağdur olmasına, kamunun herhangi bir zarara uğratılmasına veya kişilere hak etmediği menfaatin sağlanması sonucunun doğmasına yol açan kamu görevlisi görevi kötüye kullanma suçunun TCK md. 257/2. fıkrasındaki şeklini oluşturur¹¹⁵.

3.2.1.2.1. Kamu görevlisinin görevinin gereklere yapmakta ihmal göstermek

Kamu görevlisinin görevlerinin ve görevinin gereklere neler olduğuna mevzuatta veya idari usullerde yer verildiğini söylemiştik. İhmal ise; *vazifeyi düzenli yapmama*¹¹⁶ şeklinde dar bir şekilde tanımlanmıştır. TCK'da ise görevin gereklere yapmamak olarak yer alırken ETCK'da ise madde 230'da¹¹⁷ görevi yapmada savsama olarak yer almaktadır. Anlam bakımından aynıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, kamu görevlisinin görev alanına giren bir hususu gereği gibi yerine getirmeyerek, ihmal suretiyle görevini kötüye kullanması, yapmaması suç oluşturur¹¹⁸. Farklı bir anlatımla görevin gereklere yapmada ihmal, kamu görevlisinin görevi alanına giren görevi yapmayarak görevini tamamlamaması veya gereği gibi yapmamasıdır¹¹⁹.

3.2.1.2.2. Kamu görevlisinin görevinin gereklere yapmakta gecikme göstermesi

Kamu görevlisinin görevinin gereklere yapmada gecikme göstermesi ise ihmali hareketle başlamaktadır. İhmali hareketin devamı neticesinde belirli bir zaman

¹¹⁴ ALACAKAPLAN (1975), *a.g.e.*, s.43.

¹¹⁵ KARTAL (2013), *a.g.m.*, s.1386; ALİKAŞİFOĞLU, Kemalettin, "Disiplin Cezaları", *TODAYE*, Ankara, 2004, s.34-40.

¹¹⁶ Diğer anlamlar için bkz. <https://www.lugatzozluk.com/ihmal-ne-demektir/>

¹¹⁷ 765 sayılı ETCK için bkz. Kanun no: 765, Kabul no: 01/03/1926, R.G. 13/03/1926, R.G. no: 320.

¹¹⁸ KARTAL (2013), *a.g.m.*, s. 1386-1387.

¹¹⁹ BAŞARAN (2016), *a.g.e.*, s. 67-70.

içerisinde yapılması gereken görevin bu zaman içerisinde yapılmamasıyla suç vuku bulacaktır¹²⁰.

Söz konusu gecikmenin ortaya çıkması için ortada belirli bir süre olması ve bu sürenin de görevin gerekleri içerisinde mevzuatta yer alması gerekmektedir. Nedensellik bağının kurulması açısından sürelerin kamu görevlisinin görev alanına girerek, görevin gerekleri içerisinde belirtilme şartı bulunmaktadır. Eğer belirli bir süre yoksa, görevin gereklerini yapmakta gecikme suretiyle görevi kötüye kullanma suçundan bahsetmek nedensellik bağı kurulamadığından dolayı cezai sorumluluk söz konusu olmayabilir¹²¹.

3.3. Netice

Suçun kanuni tanımında öngörülen netice, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareketi veya görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstermesi hareketini gerçekleştirdikten sonra ortaya çıkan sonuçtur¹²².

Görevi kötüye kullanma suçunda ki netice ile kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı icrai veya ihmali hareketiyle, kişilere ve kamuya zarar vermesi veya kişilere haksız menfaat sağlaması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bahsi geçen suçun neticesinin unsur mu yoksa objektif cezalandırılabilirlik mi olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, söz konusu netice objektif cezalandırılabilme şartı olarak değerlendirilmektedir¹²³. Yargıtay'ın vermiş olduğu karar da objektif cezalandırılabilme şartı olduğu yönündedir¹²⁴.

Bir diğer görüşe göre, suçun cezalandırılabilmesi için kişilerin mağdur olması, kamunun zarara uğraması ve kişilere haksız menfaatinin sağlanması şartı bulunmaktadır. Eğer bu unsurlar netice olsalardı, görevin gereklerine aykırı hareket ederek veya görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme suçunun işlenmesi ancak kişilerin mağdur olmaması, kamunun zarara uğramaması, kişilere haksız menfaat sağlanmaması sonucunu çıkarırsa teşebbüs söz konusu olacaktır. Suçun genel olmasından dolayı geniş bir görevi kötüye kullanma suçuna teşebbüs ortaya çıkacaktır. Ortaya çıkan bu genişlik ise disiplin hukukunu daraltacaktır¹²⁵.

¹²⁰ TEZCAN-ERDEM-ÖNOK (2016), *a.g.e.*, s. 821-824.

¹²¹ BAŞARAN (2016) *a.g.e.*, 74.

¹²² ALACAKAPTAN (1975), *a.g.e.*, s.39-40.

¹²³ ARTUK-GÖKÇEN-YENİDÜNYA (2004), *a.g.e.*, s.767.

¹²⁴ Karar için bkz. YCDK, E: 2013/10197 K: 2015/12513.

¹²⁵ ARTUK-GÖKÇEN-YENİDÜNYA (2004), *a.g.e.*, s.766-767.

3.3.1. Kamu Görevlisinin Görevinin Gereklere Aykırı Hareket Etme ve Görevin Gereklere Yapmada İhmal veya Gecikme gösterme (TCK m.257/1-2.)

5237 sayılı TCK madde 257/1-2. fıkralarındaki hükümler çerçevesinde görevin gereklere aykırı hareket ile veya görevin gereklere yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağdur olmasına, kamunun herhangi bir zarara uğramasına veya kişilere hak etmediği menfaati sağlamasına yol açan kamu görevlisi, görevi kötüye kullanma suçunu işleyecektir¹²⁶.

3.3.1.1. Kişilerin mağduriyetine neden olmak

Kişilerden kasıt olarak gerçek ve tüzel kişiler ele alınmaktadır. Suçun mağduru gerçek kişiler olabileceği gibi Dernek, Vakıf, v.s. tüzel kişilerde olabilmektedir¹²⁷.

Mağduriyet kavramı ise gerçek ve tüzel kişilerin kanuna aykırı şekilde maddi veya manevi olarak haklarının ihlal edilmesidir¹²⁸. Kamu görevlisinin hareketi sonucunda herhangi bir gerçek veya tüzel kişi maddi veya manevi zarara uğramışsa veya kamu görevlisinin hareketi sonucunda maddi kazanç sağlanıyorsa mağduriyet oluşmaktadır. Yargıtay'ın kararına göre; mağduriyet sadece ekonomik zararlarla sınırlı tutulamaz ve bireysel hakların ihlalini doğuran her hareket mağduriyete neden olur¹²⁹.

Kamu görevlisini, görevinin gerektirdiğinin aksine hareket etmesi sonucunda kişilerin uğradığı maddi, manevi mağduriyet, kamu idaresinin güvenilirliğini zedelediği için eylem, görevi kötüye kullanma suçunu oluşturacaktır. Söz konusu mağduriyeti kamu idaresi ile muhatap kişi yaşamaktadır.

3.3.1.2. Kamunun zararına neden olmak

Kamunun ne olduğuna ilk başlıklarımızda değinmiştik. Kısaca hatırlatmak gerekirse, *bir ülke halkının tümü* şeklinde tanımlamak yerinde olacaktır¹³⁰. Kamunun zararı ise çok geniş bir yelpazeye sahip olduğundan bu husus tartışmalara neden olmuştur. Kamunun tanımından yola çıkarak zarara bir ülke halkının hepsinin uğradığı

¹²⁶ CENTEL- ZAFER- ÇAKMUT (2014), *a.g.e.*, s.252-253.

¹²⁷ AKİPEK, Jale- AKINTÜRK, Turgut, ATEŞ, KARAMAN, Derya, *Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, İstanbul, 2009, s. 28.

¹²⁸ AKİPEK-AKINTÜRK-ATEŞ KARAMAN (2009), *a.g.e.*, s.20.

¹²⁹ Karar için bkz. YCDK, E:2013/11, K: 2014/87

¹³⁰ Kamunun ayrıntılı tanımı için bkz. <https://www.nkfu.com/kamu-nedir-sozluk-anlamı/>

kamısına varabiliriz. Diğer bir görüşte ise kamu zararına uğrayan ülke halkının idaresi ve onlar adına bazı kamu faaliyetlerini üstlenmiş olan kamu idaresidir¹³¹.

Ortaya çıkan bu zararın maddi bir zarar mı yoksa manevi bir zarar mı olduğu konusunda tartışmalar ve görüşler ortaya çıkmıştır. Bir görüşe göre kamu idaresine toplum tarafından duyulan güven ve inancın sarsılmasından dolayı manevi zararda mümkündür¹³².

Diğer bir görüşe göre ise ortaya çıkan zarar manevi değildir. Diğer bir ifadeyle kamu görevlisinin görevin gereklerine aykırı hareket etmesi kamu idaresinin işleyişine darbe vuracaktır. Ortaya çıkan bu zarar ise ekonomik bir zarardır. Zararın miktarı önemli olmasa da ekonomik anlamda gerçek bir zarar söz konusu olacaktır. Yargıtay'ın görüşü de aynı yöndedir¹³³.

Örnek vermek gerekirse¹³⁴; “...Kamu görevlisi Z.A, M.Y ve S. G'nin iş yoğunluğu, çalışma süresinin kısalığı, ölçümü yapılacak olan arazinin fazlalığına bağlı olarak arazide fiili ölçüm yapılmadan sadece beyana dayalı form düzenlemek üzere kamu zararı meydana gelecek şekilde kamu zararı meydana gelecek şekilde görevlerini kötüye kullandıkları, diğer sanıklarında bu suça azmettirdikleri anlaşılmakta...” şeklinde ki Yargıtay kararı verilebilir.

Söz konusu örnekten anlaşılacağı gibi kamu hazinesinin toprak kaybı ekonomik bir kayıp anlamına gelmekte ve yine aynı zamanda başka kişilere haksız menfaat sağlanmaktadır.

Kamu idaresinin uğradığı zararın ekonomik olduğu görüşünü destekleyen ve kamu zararından anlaşılması gereken zarar 5018 sayılı Kanun metni içerisinde tanımlanmıştır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve kontrol Kanunda madde 71'de¹³⁵; “kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağından artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır” şeklinde zarar kavramı tanımlanmıştır.

¹³¹ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m, s.198.

¹³² OKUYUCU ERGÜN (2009), a.g.m., s.15.

¹³³ YCGK, K: 2007/94, E:2007/4-88, T: 17.04.2007.

¹³⁴ Karar için bkz. YCDK, E: 2012/11289 K: 2013/9713.

¹³⁵ Kanun için ayrıca bkz. Kanun No: 5018, Kabul T: 10/12/2003, R.G. Ta: 24/12/2003.

5018 sayılı Kanununun 71. maddesinden de anlaşılacağı gibi kamunun uğradığı zarar maddi bir zarardır. Failin yani kamu görevlisinin normu ihlal eden hareketi sonucunda kamunun sahip olduğu kaynakta bir azalmanın varlığı veya artış olmamasına yol açılması gerekir.

3.3.1.3. Kişilere haksız menfaat sağlamak

Görevi kötüye kullanma suçunda 2010 yılında 6352 sayılı kanun değişikliği ile kanun maddesi içerisinde yer alan *kazanç* ibaresi *menfaat* olarak değiştirilmiştir¹³⁶. Değişikliğe uğrama nedeni ile ilgili farklı görüşler neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden ilki kamunun zararının ekonomik mi yoksa manevi mi olduğu görüşleri ile paralellik göstermektedir. Bu görüş, kazanç ibaresinin sadece ekonomik olarak değerlendirildiği görüşüdür. Diğer bir görüşe göre kazançtan anlaşılması gereken, haksız çıkarın sağlanmasıdır. Diğer bir ifadeyle haksız olarak, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareketi veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesiyle kişilerin bu hareketten haksız bir menfaat sağlaması kazancı ifade etmektedir¹³⁷.

Kazanç kısa bir tanımla, “*yapılan bir iş veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para, getiri, temettü*” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım kanun metninde yer alan kazanç ibaresiyle çelişmektedir. Kazanç ibaresi bu tanımla sadece maddi olarak değerlendirilebilmektedir¹³⁸.

3.4. Manevi Unsur

Failin hareketinin suç teşkil etmesi için gereken diğer bir unsur manevi unsurdur. Burada önemli olan nokta failin hareketini kusurlu iradesiyle gerçekleştirmesidir. Kişi, gerçekleştirmiş olduğu hareketi kusurlu iradesiyle gerçekleştirmemişse eylemi suç sayılmamaktadır¹³⁹.

Bu bağlamda kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı hareketi veya ihmal ile geciktirmeyi kusurlu iradesinin sonucunda bilerek yapması gerekmektedir. Aksi halde suçtan söz edilemeyecektir¹⁴⁰.

¹³⁶ TÜRKOĞLU (2016), *a.g.e.*, s.1-2.

¹³⁷ ÜZÜLMEZ (2012), *a.g.m.*, s. 199-201.

¹³⁸ Diğer anlamlar için bkz. <http://www.nedirnedemek.com/kazan%C3%A7-nedir-kazan%C3%A7>.

¹³⁹ ALACAKAPTAN (1975), *a.g.e.*, s.173.

¹⁴⁰ SÖZÜER, Âdem, *Uygulama Rehberine Giriş ve Pratik Çalışma Notu*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2015, s. 21-26.

3.4.1. Kast

Kast ile ilgili Doktrinde birçok tanım bulunmaktadır. TCK ise madde 21’de¹⁴¹ kastın tanımına yer vermiştir. Bu tanıma göre; “*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanunî tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.*” Kanun koyucu kastı, suç olarak tanımlanmış normların ihlali ile sonucunun istenmesi ve bilinmesiyle harekete geçilmesi şeklinde tanımlanmaktadır¹⁴².

Görevi kötüye kullanma suçunda kamu görevlisinin, görevinin gereğine aykırı hareket ederek veya görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağdur olmasına, kamunun herhangi bir zarara uğramasına ve kişilere haksız menfaat sağlaması iradesiyle bilerek işlemesi yani genel kast yeterli görülmektedir¹⁴³. Yargıtay Genel Kurulunun kararına göre¹⁴⁴ de “... kamu görevlisinin yapmakla görevli olduğu işi yapmaması veya vaktinde yapmayıp geciktirmesi suç sayılmıştır. Görevi kötüye kullanma suçu kasten işlenen bir suç olup bu suçtan söz edebilmek için; kamu görevlisinin görevini bilerek ve isteyerek ihmal etmesi ve geciktirmesi gerekir.” Yargıtay’a göre de genel kast yeterli görülmektedir.

Doktrinde yapılan bir tanıma göre özel kast, failin suçu meydana getiren hareketiyle birlikte özel bir amaçla hareket edip etmediğinin aranmasıdır¹⁴⁵. Fakat görevi kötüye kullanma suçunda ise özel kast söz konusu değildir. Diğer bir anlatımla, seçimlik hareketli bir suç olan görevi kötüye kullanma suçunda kanun koyucu özel kasta yer vermemiştir.

Diğer bir kast çeşidi olan olası kast, failin suçun sonucunu bilmesine rağmen sonucun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini önemsememesi ve ne olursa olsun neticeyi kabullenmesi halinde ortaya çıkmaktadır¹⁴⁶. Görevi kötüye kullanma suçunda olası kast mümkün olmadığı gibi kanun koyucu tarafından taksirde aranmamaktadır. Sonuçta sadece genel kastın varlığı yeterli görülmektedir.

3.4.2. Kusurluluğu Kaldıran Haller

TCK’da 1. kitap, 2. kısım, 2. bölümünde “*Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler*” düzenlenmiştir. Suçun ortaya çıkması için hareketin kusurlu irade ile

¹⁴¹ Kanun maddesi için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>.

¹⁴² ALACAKAPTAN (1975), a.g.e., s.154.

¹⁴³ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m, s. 209.

¹⁴⁴ Karar için bkz. YCGK, E: 2014/5 MD-69, K: 2015/192.

¹⁴⁵ SÖZÜER (2015), a.g.e., s. 22.

¹⁴⁶ SÖZÜER (2015), a.g.e., s. 23.

gerçekleşmesi gerekmektedir. İradeyi etkileyen hallerin var olduğu durumlarda ise ya ceza sorumluluğu kalkmakta veya azalmaktadır¹⁴⁷.

Söz konusu hareketin failin özgür iradesiyle ortaya çıkması gerekmektedir. Özgür iradeyle hareketi engelleyen durumlar vardır. Diğer bir ifadeyle hareket özgür iradeyle işlenmemişse kusurluluğu etkileyen hallerdir. Bahsi geçen kusurluluğu kaldıran hallerin var olduğu durumlarda suçun oluşmayacağı ve dolayısıyla cezadan da söz edilemeyeceği aşıkardır. Kusurluluğu ortadan kaldıran haller mücbir sebep, cebir, tehdit, fiili hata ve sapma, kaza ve tesadüf olarak yer almaktadır¹⁴⁸. Görevi kötüye kullanma suçuyla daha yakın ilgili olan, failin kusurluluğunu kaldıran haller, cebir, tehdit ve fiili hatadır¹⁴⁹.

Kusurluluğu kaldıran haller içerisinde yer alan cebir, *herhangi bir kişinin isteğinin aksine bir hareketi yapmaya veya yapmamaya zorlanmasıdır*¹⁵⁰.

Söz konusu cebir TCK madde 28'de¹⁵¹ düzenlenmiştir. Bahsi geçen cebir ya şiddetle maddi cebir olarak ya da ağır bir tehdit ve şiddetin ortaya çıkmasının olası olduğunun gösterilmesi suretiyle manevi cebir olarak ortaya çıkmaktadır. Yapılan tanım konumuzla bağlantılı olarak açacak olursak, kamu görevlisinin, isteğinin aksine görevlerine aykırı hareket ettirilmesi yine görevin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme gösterilmesi hareketin kusurluluğunu kaldırmaktadır¹⁵². Kamu görevlisine herhangi bir cezai yaptırım uygulanmamakla birlikte suçun faili müşterek olarak cebir ve tehdidi uygulan kişi veya kişilerdir¹⁵³.

Fiil üzerinde hata; sadece kamu görevlisinin işleyebileceği bir özgü suç olan görevi kötüye kullanma suçunu, işlemediği ve hukuka uygun olarak görevin gereklerini yaptığını sandığı fiil üzerinde hata olmadığını zannederek yapması suç teşkil etmeyecektir¹⁵⁴. Diğer bir anlatımla, ceza kanununda veya diğer mevzuatlarda belirlenen, görevlerin gereklerini kamu görevlisi yerine getirirken, kanun veya

¹⁴⁷ ALACAKAPTAN (1975), *a.g.e.*, s.150-153.

¹⁴⁸ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.34.

¹⁴⁹ TURABİ, Selami, "Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller", *TBB Dergisi*, Ankara, 2012, s. 276.

¹⁵⁰ Kanun için bkz. <http://www.hukukmedeniyeti.org/cebir/nedir/>. (E.T.)

¹⁵¹ Kanun için bkz. "Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hâllerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır." <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm> (E.T.)

¹⁵² SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.25.

¹⁵³ KAYMAZ, Seydi, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanuna Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Nitelikli Hallerin Diğer Suç Ortaklarına Geçiş Sorunu", *GÜHFD*, C.14, S.2, Ankara, 2012, s. 119.

¹⁵⁴ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.26.

mevzuatta uygun olarak yerine getirdiğini zannetmesidir. TCK madde 30/1'de¹⁵⁵ de fiil üzerinde hatanın ne olduğu bakımından açıklamaya yer verilmiştir.

Bir başka anlatıma yer verirse, suçu oluşturan hareket, üzerinde yapılan hata ele alınmaktadır. Kurucu unsurların içerisinde hareket, netice ve nedensellik bağı bulunmaktadır. Bu unsurlar üzerinde ortaya çıkan hata fiil üzerinde hataya tekabül etmektedir. Fiil üzerinde hata ile ortaya çıkan netice ise suç teşkil etmeyecektir¹⁵⁶.

Sonuç olarak görevi kötüye kullanma suçunu işleyen kamu görevlisinin görevlerinin gereklerine uygun olarak hareket ettiğine inanması ve suçun unsurlarını tam olarak yerine getirdiğini sanmasından dolayı, kişilerin mağdur olmasına, kamunun zarar uğramasına veya kişilere haksız menfaat sağlamasına yol açması fiilde hata kabul edilerek cezai bir yaptırım söz konusu olmayacaktır. Kaldı ki bu gibi hallerde kamu görevlisinin suç işleme kastı da yoktur fiil, manevi unsur bakımından da suç teşkil etmeyecektir.

3.4.3. Zorunluluk hali

TCK madde 25/2'e¹⁵⁷ göre;

“Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez” şeklinde düzenlenmiştir.

Zorunluluk hali, hukuka uygunluk nedeni içerisinde yer alırken, yapılan değişikliklerle manevi unsur içerisinde kusurluluğu kaldıran veya azaltan bir unsur olarak görülmektedir.

¹⁵⁵ Kanun için bkz. “Fiilin icrası sırasında suçun kanunî tanımındaki maddî unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hâli saklıdır.” <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>

¹⁵⁶ KAŞIKARA, M. Serhat, “Türk Ceza Hukukunda Şahısta ve Hedefte Sapma”, TAAD, Y.1 S.2, Ankara, 2010, s. 347-350.

¹⁵⁷ Kanun maddesi için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>.

3.5. Hukuka Uygunluk Nedenleri

Hukuka aykırılık, tipe uygun olan hareketin hukuk düzenine aykırı olması olarak tanımlanabilir¹⁵⁸. Hukuka aykırılığı kaldıran haller ise hukuka uygunluk nedenleri olarak ifade edilmektedir. Normal şartlarda işlendiğinde hukuka aykırı olmasına rağmen gerekli şartlar gerçekleştiğinde eylemin hukuka aykırılığını kaldıran ve hukuka uygun hale getiren nedenler hukuka uygunluk nedenleridir¹⁵⁹.

Devletin toplum adına üstlenmiş olduğu bazı hizmetleri, kamu idaresi organıyla kamu görevlileri eliyle yerine getirirken bu faaliyetlerin hepsini hukuk kuralları çerçevesi içerisine almıştır¹⁶⁰. Kamu görevlilerinin söz konusu çerçevenin dışında hareket etmesi, hukuka aykırılık sonucunu doğurmaktadır. Hukuka aykırılığın neden olduğu hareketlerin neden gerçekleştiği hususu ise cezai yaptırımın ortaya çıkması açısından büyük bir öneme sahiptir.

Bu bağlamda kanun tarafından suç sayılan eylemlerin gerçekleştirilmesinin eylemlerin gerçekleştirilmesinin bazı nedenlerle hukuka uygun olması, cezayı ortadan kaldıran neden veya cezasızlık olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenler hukuka uygunluk nedenleri olarak anılmaktadır¹⁶¹.

3.5.1. Kanunun Emrini İcra

5237 sayılı TCK'da madde 24/1'de yer alan kanun hükmünü icra, 765 sayılı ETCK'da madde 49/1'de düzenlenmişti. Söz konusu düzenlemeler ışığında kanun emrinin hukuka uygun olması için iki şart bulunmaktadır. İlk olarak norm olmalıdır. İkinci ise fail bu normun gereğini yerine getirmelidir. Ceza hukuku açısından veya diğer hukuk düzenlemeleri açısından söz konusu kanun gereklerinin yerine getirilmesi bütün muhataplar için geçerlidir. Yerine getirilmeyen kanunlar hukuk düzeni tarafından yaptırım öngörülmektedir¹⁶².

Araştırma konumuzu oluşturan görevi kötüye kullanma suçu, kamu görevlisinin görev alanına giren görevlerinin gereklerini suistimal etmesini cezalandırmaktadır.

¹⁵⁸ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s. 27.

¹⁵⁹ AKYAZAN, Ahmet, Emrah, "5237 sayılı TCK'da Hukuka Uygunluk Sebepleri", *ABD*, S.1, Ankara, 2006, s.78-79.

¹⁶⁰ DİNÇER, Yıldız, "Disiplin Hukuku", *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara, 2003, s. 71.

¹⁶¹ AKYAZAN (2006), *a.g.m.*, 77-79.

¹⁶² AKYAZAN (2006), *a.g.e.*, s. 80.

Ayrıca öngörülen yaptırımlar gerek disiplin kuralları gerek ise idare kanunlarında gerekse ceza kanunlarında yer almaktadır¹⁶³.

TCK madde 257’de kamu görevlisinin kanunun emirlerini yerine getirmeyerek, kişilerin zararına, kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlamasına yol açması cezalandırılacaktır.

3.5.2. Amirin Emrini İfa

Kamu idaresi, toplum adına üstlenmiş olduğu kamu hizmetlerini kamu görevlileri eliyle belirli bir düzen ve hiyerarşik yapı içinde yerine getirmektedir. Hiyerarşik yapıdan kasıt ise astlık üstük ilişkisidir¹⁶⁴. Diğer bir anlatımla kanunların üstte verdiği yetkiyi kullanarak asta emir vermesi, ast bakımından amirin emrini yerine getirme sorumluluğunu doğurmaktadır. Anayasa 137.maddesinde¹⁶⁵ ve TCK 24’de¹⁶⁶ bu konuda hükümler düzenlenmiştir.

Üstün aldığı yetki ile asta verdiği emir, kamu hizmeti görenlere karşı verdiği yetkilerle sınırlıdır. Bu yetkilerin içerisinde kanuna aykırı bir emir söz konusu olduğu zaman ise verilen emirin yerine getirilmesi hukuka aykırı olacaktır. Bunun yanı sıra verilen emrin ilgili kamu hizmeti gören kimsenin görev alanına girmesi gerekmektedir. Aksi takdir de usulsüzlük ortaya çıkacaktır¹⁶⁷.

Görevi kötüye kullanma suçunda kamu hizmeti gören kamu görevlilerinin, üstlerinden aldıkları emri yerine getirmeleri için öncelikle aldığı emrin hukuka uygun olup olmadığına bakması gerekir. Yine bunun yanında kendi görev alanına girip girmediğine bakmalıdır. Eğer aldığı emir kendi görev alanında değilse ilgili üste bildirmelidir. Bunun yanında aldığı emir hukuka aykırı ise ilgili üste hukuka aykırılığı beyan etmeli ve imzalı olarak tekrar emrin yenilenmesini istemelidir. Burada dikkat

¹⁶³ DİNÇER (2003), a.g.m., s. 72-83.

¹⁶⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.kas.de/wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937.

¹⁶⁵ Kanun maddesi için bkz. “*Toplum adına üstlenilmiş olan kamu hizmetini herhangi bir sıfat ve suretle yerine getirmekte olanlar, üstünden aldığı emri, mevzuatlara aykırı olduğunu anlarsa emri yerine getirmez. Söz konusu emrin aykırılığını üste bildirir. Fakat üstü verdiği emri üstelerse ve yazı ile emri yenilirse emir yerine getirilir. Emri yerine getiren bu şartlar gerçekleştiğinde sorumlu tutulmaz. Emrin konusu suç teşkil ediyorsa, hiçbir şekilde emir yerine getirilemez. Suç teşkil eden emri yerine getiren kimse de emri veren üst ile sorumlu tutulur. Bunun yanında askeri hizmetler yerine getirilirken kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması adına bazı kanunlarda gösterilmiş istisnalar saklı tutulmaktadır.*”

¹⁶⁶ Kanun maddesi için bkz. “*Kanunun gereklerini yerine getiren kimse, aldığı emri ve görevin gereklerini yerine getiriyorsa sorumlu tutulmaz ve cezai yaptırıma müdahil olmaz. Bunun yanında yine TCK’da da eğer emir suç teşkil ediyorsa hiçbir şekilde yerine getirilemez. Yerine getiren kimse ile emir veren birlikte sorumlu bulundurulur. Son olarak verilen emrin hukuka uygun olup olmadığı araştırmayı engelleyen kanunların varlığı halinde, emrin yerine getirilmesinden emri veren kimse sorumlu tutulur.*”

¹⁶⁷ POLATOĞLU, Aykut, “Türk Kamu Örgütlerinin Ast ve Üst Arasındaki İletişim”, *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara, 1994, s. 87-86.

edilmesi gereken nokta ise hukuka aykırı bir emir olmalı ancak suç teşkil etmemesi gereğidir. Suç teşkil eden hiçbir emir yazılı verilse dahi yerine getirilmemesi gerekmektedir. Yerine getiren kamu görevlisi sorumluluktan kurtulamayacaktır¹⁶⁸.

Amirin emrini ifade¹⁶⁹ varılması istenen nokta konumuzla bağlantılı olarak kamu görevlisinin kamu hizmetini yerine getirirken, görevlerinin gereklerine aykırı veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme oluşturarak kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına veya kişilere haksız kazanç sağlayacak bir emir alındığı takdirde emrin, görevi kötüye kullanma suçu oluşturacağından yerine getirilmemesi gereğidir.

3.5.3. İlgilinin Rızası

TKC madde 26/2'de yer alan ilgilinin rızası 765 sayılı ETCK'da yer almamaktaydı. İlgilinin rızasından bahsedebilmek için kişinin suçun hukuki konusu üzerinde tasarruf etme yetkisine sahip olması gerekir. Bunun yanında ilgilinin rıza gösterme kabiliyetine (rıza ehliyetine) sahip olması, rızanın açıklanması rızanın ifsad edilmemesi rıza konusunun elverişli olması gerekir¹⁷⁰.

Hukuka uygunluk nedenlerinden birisi de ilgilinin rızasıdır. Rızanın konusu olan ve suçla korunan hukuki menfaatin sahibi olan kişinin bu menfaat üzerinde tasarrufta bulunma hakkıdır. İlgiliden kasıt suçun mağduru olan kimsenin kendisidir. Ancak söz konusu ilgilinin rızasının kamu idaresi ile nedenselliği kurulduğu zaman, kamu idaresinin rızaya ehliyeti ile tasarruf yetkisine sahip olabileceğine bakmakta fayda vardır¹⁷¹.

İlgilinin rızası ile suçun hukuki ve maddi konusu üzerinde mağdurun veya suçtan zarar görenin tasarrufta bulunarak, suçun işlenmesine izin verildiğinde fiil suç teşkil etmeyecektir. Örneğin; birbirlerine bitişik olarak bağları olan iki kimsenin, üstteki bağ sahibine kendi bağından geçmesi için yol vermesi yani ilgilinin rızası sonucunda eylem suç teşkil etmeyecektir. Aksi halde mağdurun rızası alınmadan kendi bağına yol açan kimse mala tecavüz suçunu işlemiş olacaktır¹⁷².

¹⁶⁸ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.29.

¹⁶⁹ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.29-30. Amirin emrinin hukuka uygun olması için; herhangi bir emir olması, emiri veren konuda emir yetkisine sahip olmalı, emri alanda bu görevi yerine getirmeye yetkili olmalı, emir ise son olarak hukuka aykırı olmamalıdır.

¹⁷⁰ AKYAZAN (2006), *a.g.m.*, s. 89-90.

¹⁷¹ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.30-31.

¹⁷² KANGAL (2011), *a.g.m.*, s.224-226.

Görevi kötüye kullanma suçunda suçun faili olan kamu görevlisi kamu idaresi ile muhatap olduğundan dolayı kamu idaresinin nasıl bir tasarruf sağlayarak rıza nedeniyle hukuka uygunluk nedeninin gerçekleşeceği soruna bakmak gerekir.

Kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareketi sonucunda eğer kişi mağduriyete uğramıyorsa kamu herhangi bir zarara uğramıyorsa veya kişiye herhangi bir menfaat sağlamıyorsa hukuka uygunluk nedeni olan ilgilinin rızasından bahsedilebilir¹⁷³.

Görevi kötüye kullanma suçunda, ilgilinin rıza göstererek, kamu görevlisinin görevlerinin gereklerini yapmayarak veya görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi söz konusu değildir. Söz konusu ilgilinin rızasının olması için kamu görevlisinin görevinin dışında davranması gerekecek ve söz konusu görevi kötüye kullanma genel ve tamamlayıcı olan TCK md 257 nedeniyle cezasız bırakılmayacaktır.

3.5.4. Meşru Savunma

Meşru savunma¹⁷⁴; kişinin gerek kendisine gerekse bir başkasının haklarına yöneltilmiş olan saldırıyı olay anındaki duruma göre saldırıyla orantılı olarak önlemek için gerçekleştirdiği hareketten dolayı kişiye ceza verilmemesidir.¹⁷⁵

Görevi kötüye kullanma suçunda kamu görevlisinin herhangi bir şiddete maruz kalarak, maruz kaldığı şiddetle orantılı olarak karşılık vermesi sonucunda, görevin gereklerini yapamaması veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstererek veya suistimal etmek suretiyle savunarak kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlamasından bahsetmek mümkün gözükmemektedir.

¹⁷³ BAŞARAN (2016), *a.g.e.*, s.113-115.

¹⁷⁴ SÖZÜER (2015), *a.g.e.*, s.29.

¹⁷⁵ Kanun için bkz. TCK 25/1. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>. “Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hâl ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

4.1. Teşebbüs

Teşebbüs¹⁷⁶; kişinin herhangi bir suçu işlemek için suçun icra hareketlerine geçmesi ancak kendi elinde olmayan sebeplerden dolayı söz konusu icra hareketlerinin yarıda kalmasıdır. Diğer bir ifadeyle, bir kimse suç işlemek için harekete başlamış ancak suç işlemesinin engellenerek, suça devam etmesinin kendi elinde olmayan nedenlerle kesintiye uğraması nedeniyle suçu işleyememesidir.

Suçun teşebbüs aşamasında kalmasında suçun teşebbüse elverişli olması da gerekmektedir¹⁷⁷. Suçun unsurlarının neler olduğu ve hangi aşamada kaldığı önem arz etmektedir. İcrai ve ihmali hareketle işlenen suçlarda, hareketin bölünme durumu mümkün değilse, teşebbüs de mümkün değildir.

Bunun yanında suç işlemek için harekete geçilmesiyle neticenin de gerçekleştiği suçlarda teşebbüs mümkün değildir. Diğer bir anlatımla eğer icra hareketleri bölüne biliyorsa teşebbüs söz konusu olacaktır. Ancak bölünmeden harekete geçildiği anda suçun neticesi gerçekleşmekteyse teşebbüsten söz etmek mümkün değildir.

Görevi kötüye kullanma suçu, yukarıda da zikredildiği gibi objektif cezalandırılabilme unsurlarına sahip bir suç türüdür¹⁷⁸. Kamu görevlisinin görevlerine aykırı hareketi veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi sonucunda cezalandırılabilme şartı için, kişilerin mağduriyetine kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlanması gerekmektedir¹⁷⁹.

Faile objektif olarak ceza verilebilmesi için netice unsurunun da ortaya çıkması gerekmektedir. Aksi halde görevi kötüye kullanma suçu oluşmayacak ve belki suçun hareketlerinin bölünebildiği kabul edilirse teşebbüsten söz edilebilecektir. Başka bir deyişle görevi kötüye kullanma suçu bölünebilir bir suç kabul edilirse, görevin gereklerine aykırı hareket edilmesi teşebbüs aşamasında kalabilecek ve kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlanmasından dolayı teşebbüs cezası verilebilecektir¹⁸⁰.

¹⁷⁶ AYDIN, Devrim, "Suça teşebbüs", *AÜHFD*, C.55 S.1, Ankara, 2006, s. 87.

¹⁷⁷ AYDIN (2006), a.g.m., s.88.

¹⁷⁸ ARTUK-GÖKÇEN-YENİDÜNYA (2004), *a.g.e.*, s.766-767.

¹⁷⁹ OKUYUCU ERGÜN (2009), a.g.m., 14-15.

¹⁸⁰ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m., s.210-211.

Yargıtay görevi kötüye kullanma suçunun, kişilerin mağduriyeti, kamunun zararı veya kişilere haksız menfaat sağlanmasının suçun unsuru değil objektif cezalandırma şartı olduğunu, söz konusu hususlar gerçekleşmediği takdirde teşebbüsten bahsedilmeyeceği görüşündedir¹⁸¹. Yargıtay' a göre;

“... sanığın katılanın bir başka kuruma yapacağı müracaata esas olmak üzere talep ettiği tespit tutanağının tanzimi karşılığında görevi ile ilgili olarak hiçbir yasal karşılığı olmadan para talep etmesi bu talebin katılan tarafından kabul edilmemesi ve ihbarda bulunması üzerine belgenin ilçe Tarım Müdürlüğüne tanzimi şeklinde gerçekleştiği anlaşılan eylemin 6352 sayılı Kanunla rüşvet suçuna dönüştürülmüş olmakla birlikte suç tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan ve lehe olduğu için uygulanması gereken TCK'nın 257/3. Maddesinde yer alan görevi kötüye kullanma suçuna teşebbüs niteliğinde bulunduğu gözetilmeden yanlış değerlendirilmeyle tamamlanmış suç kabul edilerek fazla ceza tayinini bozmayı gerektirmektedir...” hükmü verilmiştir.

Söz konusu karardan anlaşılacağı gibi teşebbüsten değil tamamlanmış suçtan bahsedilmiştir ve ceza ona göre belirlenmiştir. TCK madde 257/3 hükmünün kaldırılması kararda görüldüğü gibi yerinde olmuştur.

Görevi kötüye kullanma suçu kanaatimizce teşebbüse elverişli bir suç değildir. Suçun maddi unsurları içerisinde yer alan netice unsurunun objektif cezalandırılabilme şartı ile birlikte ele alınmasında yarar vardır¹⁸².

Görevi kötüye kullanma suçunun icrai veya ihmali bir suç mu ve neticesiz mi yoksa neticeli bir suç mu olduğunu belirlemek gerekir. Kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi veya görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi sonucunda kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlaması netice unsuru olduğundan cezalandırılabilme şartı ile teşebbüsü değerlendirmek kanaatimizce mümkün değildir.

Bu farklı iki görüşün ışığı altında sonuç olarak kanaatimizce görevi kötüye kullanma suçunun objektif cezalandırılabilme şartına bağlı bir suç olduğundan bahisle

¹⁸¹ Karar için bkz. YCDK, E: 2012/15126, K: 2014/3978

¹⁸² KARTAL (2013), a.g.m., s.1387.

ve Yargıtay kararıyla da desteklenerek teşebbüse elverişli bir suç olduğu kabul etmek mümkün gözükmemektedir.

4.2. İştirak

İştirak ile ilgili olarak TCK'da faillik (m.37)¹⁸³, azmettirme (m.38), yardım etme (m.39)¹⁸⁴ ve bağlılık kuralına (m.40)¹⁸⁵ yer verilmiştir. Bu bağlamda bir suç tek bir kişi tarafından işlenebileceği gibi birden fazla kişiler tarafından aynı suç işleme kararıyla beraber hareket etmek suretiyle işlenmesi mümkün olup buna iştirak denilmektedir¹⁸⁶.

Görevi kötüye kullanma suçu sadece kamu görevini üstlenmiş kişiler tarafından işlenebileceği için özgü bir suçtur. Özgü suçlarda iştirak ile ilgili TCK madde 40/2'ye göre; “Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur¹⁸⁷.” Bu bağlamda suçun faili olmak için sadece kamu görevlisi sıfatına haiz olmak yeterli olmamaktadır. Bunun yanında kamu görevlisinin görev alanına giren görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi de gerekmektedir¹⁸⁸. Ayrıca kamu görevlisinin görevinin alanına giren bir görev olması ve bu görev üzerinde belirli bir hakimiyetinin de bulunması gerekmektedir. Bu bağlamda kamu görevlisi görevi kötüye kullanma suçunun *müstakil* ve *müşterek* faili olabilmektedir. Diğer bir anlatımla, müstakil olarak görevi kötüye kullanma suçunu işleyen kamu görevlisi olabileceği gibi müşterek olarak başka bir failin suçuna da katılmak mümkündür¹⁸⁹. Yargıtay bir kararında; kamu görevlisi olan failin hareketinin görevi kötüye kullanma suçunu

¹⁸³ Kanun için bkz. “(1) Suçun kanunî tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur. (2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.” <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>.

¹⁸⁴ Kanun için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>. “(1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, on beş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hâllerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez. (2) Aşağıdaki hâllerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur. a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek. b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak. c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.”

¹⁸⁵ Kanun için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>.

¹⁸⁶ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m., s. 212.

¹⁸⁷ Detaylı kanun metni için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>.

¹⁸⁸ KARTAL (2013), a.g.m., s.1391-1392.

¹⁸⁹ OKUYUCU, ERGÜN (2009), a.g.m., s. 28-30.

oluşturduğunu tespit etmiş ve suça iştirakin mümkün olduğu yönünde karar vermiştir¹⁹⁰.

Kamu görevlisi sıfatına sahip olmayan kişiler ise görevi kötüye kullanma suçuna azmettiren veya yardım eden olarak katılabilirler. Kamu görevlisinin farkında olmadan diğer kişi veya kişiler tarafından görevinin gereklerine aykırı hareket ettirilmesi veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesini sağlayarak kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlamasına yol açan kişiler iştirak kuralları kapsamında azmettiren veya yardım eden konumunda olmamaktadır¹⁹¹.

Görevi kötüye kullanma suçuna azmettiren veya yardım eden olarak katılabilmek için failin kamu görevlisi olması gerekmemektedir. Failin kamu görevlisi olabilmesi için söz konusu görevi kötüye kullanma suçunu kendi tasarrufu dahilinde işlemesi gerekmektedir. Bu bağlamda suçun cezasız ve failsiz kalmaması adına bir görüşe göre dolaylı fail kavramı uygulanabilir¹⁹².

Sonuç olarak, görevi kötüye kullanma suçu özgü bir suç olduğu için sadece kamu görevlileri tarafından doğrudan doğruya beraber bir şekilde müstakil veya müşterek olarak işlenebilir. Bunun yanında görevi kötüye kullanma suçuna kamu görevlisi olmayan diğer kişiler sadece azmettiren ve yardım eden olarak katılabilir. Kamu görevlisi olmayan kişiler de iştirak yoluyla fail olarak ele alınmaktadır.

4.3. İctima

Kelime anlamı olarak içtima; *bir araya toplanma, toplanma* anlamlarına gelmektedir¹⁹³. TCK'da ise ne kadar hareketle suç işleniyorsa ortaya o kadar suç çıkarken, işlenen suç kadar da ceza gerekmektedir. Bu ilkenin istisnası olarak, bir hareketle birçok netice gerçekleşiyorsa, suçların içtimasına, ihlal edilen tek bir suçun cezası ya da cezanın arttırılarak verilmesi sonucuna varılmıştır¹⁹⁴. TCK'da *suçların içtimaı* 5. Bölümde bileşik suç (m.42), zincirleme suç (m.43) ve fikri içtima (m.44) olarak yer almaktadır¹⁹⁵.

¹⁹⁰ Karar için bkz. YCDK, E: 2013/988 K: 2014/4492

¹⁹¹ BAŞARAN (2016), *a.g.e.*, s.123-126.

¹⁹² KAYMAZ (2012), *a.g.m.*, 117-119.

¹⁹³ Daha fazla tanım için bkz. <http://www.ozgedemirel.com/suclarin-ictimai-nedir/>

¹⁹⁴ TABAK, Bahadırhan, *Suçların İctimai*, İstanbul Fikir Enstitüsü, İstanbul, 2015, s.1-2.

¹⁹⁵ Kanunlar için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>

Ceza Hukuku'nun temel ilkesi olan ne kadar netice o kadar suç ilkesi ise gerçek içtima olarak yer almaktadır. TCK'da gerçek içtimaya yer verilmemekle beraber 5275 Sayılı, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 99. maddesinde yer verilmiştir¹⁹⁶.

Suçların içtimaı kavramında dikkat edilmesi gereken noktalar hareket sayısı ve özel norm genel norm ilişkisidir. Diğer bir anlatımla suç sayılan bir hareket sonucunda kaç tane suç işlendiği veya birden fazla hareket sonucunda ortaya çıkan suç sayısı, suçların içtimaı açısından temel olma özelliği taşımaktadır¹⁹⁷.

Görevi kötüye kullanma suçunda içtima ise bileşik, zincirleme ve fikri içtima olmak üzere aşağıda incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda varılacak sonuç ise görevi kötüye kullanma suçunun niteliğini ve önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

4.3.1. Bileşik Suç

Bileşik suç yukarıda bahsedildiği üzere TCK madde 42'de¹⁹⁸ yer almaktadır. Söz konusu maddeye göre;

“Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla, tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.”

Bileşik suçun düzenlendiği TCK madde 42'den yola çıkarsak, bileşik suçun oluşumu iki farklı şekilden oluşmaktadır. İlk olarak birbirinden bağımsız iki suçun bir araya gelerek yeni bir bağımsız suç ortaya çıkarması diğeri ise herhangi bir suçun diğer bir suçun ağırlaştırıcı sebebi olması ile ortaya çıkmaktadır¹⁹⁹.

Örnek olarak; TCK madde 148'de yer alan yağma suçu TCK madde 141 (hırsızlık), madde 108 (cebir) ve madde 106 (tehdit) suçlarının bir araya gelmesiyle diğer suçlardan bağımsız bileşik suç şeklinde ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan örnek olarak bir suç başka bir suçun ağırlaştırıcı sebebi olmasıdır. TCK madde 116'da yer alan konut dokunulmazlığı ihlali suçu, 149/1-d' de

¹⁹⁶ Kanun için bkz. <http://www.konya.pol.tr/PublishingImages/destap/5275.pdf>

¹⁹⁷ TABAK (2015), a.g.e., s.3-4.

¹⁹⁸ Kanun için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>

¹⁹⁹ TABAK (2015), a.g.e., s.4.

düzenlenen yağma suçunun ağırlaştırıcı sebebi olarak ikinci çeşit bileşik suça örnek gösterilmektedir²⁰⁰.

Görevi kötüye kullanma suçunda ise bileşik suçun söz konusu olması için, görevi kötüye kullanma suçu farklı suç tip veya tipleriyle bir araya gelerek söz konusu suçlardan bağımsız bir suç ortaya çıkaracak ya da görevi kötüye kullanma suçu başkaca bir suçun ağırlaştırıcı nedeni olacaktır²⁰¹.

Örnekleme içerisinde anlatımı ise; TCK madde 295'te muhafızın görevini kötüye kullanması şeklindeki görevi kötüye kullanma suçunun özel normu şeklinde yer almaktadır. Söz konusu maddede muhafızın görevinin gereklerine aykırı davranması sonucunda görevi kötüye kullanma suçunun hükümleri uygulanacaktır. Bileşik suçun ikinci oluşumu olan bir suç başkaca bir suçun ağırlaştırıcı sebebi olması durumunda görülmektedir. Görevi kötüye kullanma suçunun TCK madde 295'te yer alan muhafızın görevini kötüye kullanması suçunun yerine geçerek uygulanacağı görülmektedir²⁰².

Kanaatimizce bileşik suç oluşumu hâkimin kendi kanaati ile ortaya çıkarabileceği bir kavramdır. Varılması istenen sonuç ise görevi kötüye kullanma da bileşik suç kavramının olmadığı sonucudur.

4.3.2. Zincirleme Suç

Zincirleme suç 765 sayılı ETCK'da *müteselsil suç* adını taşımaktaydı. 5237 sayılı TCK'da ise madde 43'te²⁰³ yer almaktadır. Söz konusu maddeye göre zincirleme suç;

(1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.

²⁰⁰ TABAK (2015), a.g.e., s.5.

²⁰¹ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m., s.212-213.

²⁰² KARTAL (2013), a.g.m., s.1390- 1391.

²⁰³ <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>

(2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Yukarıdaki maddede bahsedildiği gibi zincirleme suçun ortaya çıkması için gereken bazı şartlar bulunmaktadır. İlk olarak aynı suçun birden çok işlenmesi gerekir. Söz konusu aynı suçun farklı zamanlarda işlenmesi, suçu işlemek için alınan kararlarda birliktelik bulunması ve son olarak işlenen suçun aynı kişiye karşı işlenmesi veya mağdurlarının kim olduğu belli olmayan bir suçun işlenmesi şartları gerekmektedir²⁰⁴.

Görevi kötüye kullanma suçunda ise zincirleme suçtan bahsedebilmek için, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareketi veya görevin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstererek suçu birden fazla kez işlemesi gerekmektedir. İkinci olarak kesintisiz suçtan farklı olması adına görevi kötüye kullanma suçunu işleyen kamu görevlisi farklı zamanlarda kısa aralıklarla işlemeli ve işlenen suç üzerinde birliktelik olması gerekir²⁰⁵. Yargıtay kararına göre;

“sulama birliği başkanı olan H ve tahsildar A’nın görev süreleri içerisinde üyelerden topladıkları paralar karşılığında tahsilat ve harcamalara ilişkin belge düzenlemedikleri, gelir gider defterine usulüne uygun olarak işlemedikleri, birlik adına yaptıkları harcamalarda piyasa araştırması yapmadıkları şeklinde kabul edilen eylemlerin TCK 257/2 maddesine uyduğunun gözetilmemesi, fillerin bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda işlendiği kabul edilmesine rağmen TCK 43/1. maddesinin uygulanmaması...” hükme bağlanmıştır.

Son olarak kamu görevlisinin işlemiş olduğu görevi kötüye kullanma suçu kamu idaresine veya mağdurunun kim olduğu belli olmayan bir suç olarak işlenmesi gerekir. Görevi kötüye kullanma suçunun mağduru tek kişi olarak kamu idaresi olduğundan dolayı mağdurunun kim olduğu belli olmadan işlenemez. Kamu idaresi görevi kötüye

²⁰⁴ TABAK (2015), *a.g.e.*, s.6-11.

²⁰⁵ CİHAN (2014), *a.g.e.*, s.55-56.

kullanma suçunda var olan güven ve inancın sarsılması veya kamunun herhangi bir zarara uğramasından dolayı kanaatimizce de suçun tek mağduru durumundadır²⁰⁶.

4.3.3. Fikri İçtima

765 sayılı ETCK'da fikri içtima madde 79'da²⁰⁷ “*işlediği bir fiil ile kanunun muhtelif ahkâmını ihlal eden kimse o ahkâmdan en çeşit cezayı tazammun eden maddeye göre cezalandırılır.*” şeklinde yer alırken 5237 sayılı TCK madde 44/1²⁰⁸; “*İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.*” şeklinde yer vermektedir. Söz konusu kanunlarda yer alan fikri içtima içerik olarak birbirlerine çok benzemektedir.

Bu arada özel norm ile genel norm arasında suçların içtimaı olup olmayacağı konumuz açısından önemli bir yere sahiptir²⁰⁹. Araştırma konumuzu oluşturan görevi kötüye kullanma suçu genel, tamamlayıcı ve tali bir suç olma özelliğine sahiptir²¹⁰. Kanaatimizce bu bilgiler ışığı altında, genel norm olan görevi kötüye kullanma suçu ile özel norm olan diğer suç tiplerinin fikri içtimaı mümkün görünmemektedir. Diğer bir deyişle tek hareket eğer özel normu ihlal etmiyorsa genel norm kuralları geçerli olmaktadır. Bu bağlamda özel normun olduğu durumlarda genel normdan bahsedilmeyecektir.

²⁰⁶ BAŞARAN (2016), *a.g.e.*, s. 129-130.

²⁰⁷ Detaylı kanun için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm>

²⁰⁸ Kanun için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>

²⁰⁹ İÇEL, Kayıhan, “Görünüşte Birleşme (içtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, *İTÜSBD*, Y.7 S.14, İstanbul, 2008, s.36-39.

²¹⁰ ÜZÜLMEZ (2012), *a.g.m.*, s. 192.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. GENEL OLARAK 4483 SAYILI KANUN

Suçun ortaya çıkmasından suça karşılık verilecek olan cezanın kesinleşmesine kadar olan süreç adli makamlar tarafından sürdürülmesi gerekmektedir²¹¹. TCK’da ise söz konusu ilkeden farklı olarak, kamu idaresinin işleyişinin ve düzeninin bozulmaması adına kamu görevlilerinin yargılanma süreci 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ile özel hükümler altına alınmıştır²¹².

4483 Sayılı Kanun’un amacı; *memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir.*”

İlk olarak 1913 yılında Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat²¹³ şeklinde düzenlenmiştir. 1913 tarihli Kanunu Muvakkatin ilk maddesine göre; *“Memurların, memuriyet görevlerinden doğan ya da memuriyet görevlerinin yerine getirilmesi sırasında işledikleri suçlarından dolayı yargılanmaları, işbu Kanun hükümlerine göre Adliye Mahkemelerine aittir.”* Söz konusu maddeden yola çıkarsak kamu görevlisinin herhangi bir idari güvencesinin olmadığı ortadadır. İki kanun arasındaki farkın ışığı altında 4483 sayılı kanun ile kamu görevlisinin güvencesi 1913 yılındaki görevlilerin güvenilirliğine göre artmıştır.

4483 sayılı kanun ise sonradan Anayasa’nın 129’uncu maddesinde²¹⁴ düzenlenen hüküm referans alınarak düzenlenmiştir ve 1913 yılında düzenlenen MMHKM yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu kamu görevlisinin soruşturma veya kovuşturma usulleri idare tarafından güvence altına alınmıştır²¹⁵. Bahsi geçen güvenceyle her ne kadar kamu idaresinin işleyişinin, düzeninin, otoritesinin veya güvenin korunması amaçlansa bile toplum tarafından kamu idaresine olan güvende azalmaya neden olmuştur²¹⁶.

²¹¹ Diğer ceza hukuku ilkeleri için bkz. <http://www.bizimkose.com/11/10/ceza-hukukunun-temel-ilkeleri/>.

²¹² Detaylı kanun maddeleri için bkz. Kanun no: 4483, Kabul T: 2/12/199, Tertip: 5, C. 39.

²¹³ Detaylı kanun maddeleri için bkz. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/37.html>

²¹⁴ Kanun için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez.*”

²¹⁵ DELEN, Furkan, “Memur Suçlarının 4483 Sayılı Kanun çerçevesinde İnceleme, Uygulama örnekleri ve İletişim Kurumuna İlişkin Öneriler”, *İdari Uzmanlık Tezi*, Ankara, 2015, s.10-11.

²¹⁶ BAŞARAN (2016), *a.g.e.*, s. 150.

Bunun yanında 1913 MMHKM'ye göre 4483 sayılı kanun söz konusu güven eksikliğini gidermesi adına “görevle ilgili” veya “görev esnasında” ibaresini değiştirerek sadece “görev esnasında” 4483 sayılı Kanun'un 2. maddesinde yer vermiştir²¹⁷. Hukuk devleti ilkesi yolunda bunu kanaatimizce daha çok şeffaflığa yol açan olumlu bir değişiklik olarak değerlendirmekteyiz²¹⁸.

5.1. 4483 Sayılı Kanun'un Kapsadığı Kamu Görevlileri

4483 sayılı Kanun'un kapsamını genel bir çizgi ile belirlemek gerekir ise; kamu görevlilerinin görevleri esnasında ortaya çıkan suça dikkat etmek gerekmektedir. Yukarı sayfalarda da zikredildiği gibi kamu görevlisinin en geniş tanımı TCK'da yer almaktadır. 657 sayılı Kanun'a göre ise; memur, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçi bulunmaktadır. 4483 sayılı Kanun'un uygulanması için kamu görevlisi olması ve suçun görevi esnasında işlenmesi gerekmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken sözleşmeli personelin kanun kapsamına dahil olup olmadığıdır. Sözleşmeli personel eğer kadro ataması varsa kanun kapsamına dahil eğer kadro kapsamında değil ise özel hükümlere değil genel hükümlere tabidir²¹⁹.

4483 sayılı Kanun'un 2. maddesinde²²⁰ ise; “Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu bağlamda kamu görevlisi genel idarenin esaslarına göre kamu hizmetlerini asli olarak sürekli şekilde yerine getiren kişilerin görevlerinden dolayı işlemiş oldukları suçlarda 4483 sayılı Kanun uygulanır. Görevi kötüye kullanma suçunun işleyen kamu görevlisi bahsi geçen kanun hükümlerine tabi şekilde yargılanabilir.

Soruşturma ve kovuşturma usulü bakımından 4483 sayılı Kanun'un 2.maddesinde²²¹; “Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümlerin saklı olduğu.” düzenlenmiştir.

²¹⁷ Kanun detayı için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4483.pdf>.

²¹⁸ İlkeler için bkz. <http://www.hukukitavsiyeler.com/2015/07/21/hukuk-devleti-ilkesi-nedir/>.

²¹⁹ BAŞARAN (2016), *a.g.e.*, s. 153-154.

²²⁰ Kanun için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4483.pdf>

²²¹ Kanun maddesi için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4483.pdf>

Kanunun 2. maddesinden anlaşılacağı gibi soruşturma ve kovuşturma usulü kanun kapsamı içerisinde düzenlenmekte ve izin sistemi öngörülmektedir. Bunun istisnası yine 4483 sayılı Kanun'a²²² göre "Ağır cezayı gerektiren suçüstü hal olup bu şekildeki suçüstü ortaya çıkan ağır cezayı gerektiren suçlarda "izin sistemine gerek duyulmamaktadır. Söz konusu soruşturma usulündeki izin sitemine ise ayrıntılı olarak aşağıda değinilecektir.

5.2. 4483 Sayılı Kanun'un Kapsamadığı Kamu Görevlileri

4483 sayılı Kanun'un 2.maddesinde değinildiği gibi bazı kamu görevlileri yer aldıkları mevkilerinden dolayı özel olarak soruşturma ve kovuşturma usullerine tabidirler.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve yargılama Usulleri Hakkında Kanun²²³ gereği, Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri için 6216 sayılı Kanun gereği soruşturma izni Genel Kurul kararına bağlıdır ve iddianame yine üç Anayasa Mahkemesi üyesi tarafından gerçekleştirilir ve sonuca bağlanır²²⁴.

2575 sayılı Danıştay Kanunu'na göre²²⁵; Başkan, Başsavcı, Başkanvekilleri, Daire Başkan ve üyelerinin soruşturma izni Danıştay Birinci Başkanlık Kurulu kararına bağlıdır. Görevli başkan gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra yine son kararı Kurul verecektir. 2797 sayılı Yargıtay Kanunu²²⁶ gereği, Başkan, Başsavcı, Başkanvekilleri, Daire Başkan ve üyelerinin soruşturma izinleri Danıştay Kanunu ile aynı şekildedir.

2082 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'na göre²²⁷, Hâkim ve Savcılar özel soruşturma iznine tabidirler. Bunun yanında diğer özel kanunlarla soruşturma izinlerine bağlı olanlar ise, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu²²⁸, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu²²⁹ ile 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nda²³⁰ düzenlenmiştir.

Ülkemizde askeri hukuk sistemi yakın zamana kadar barışta askeri ceza mahkemelerine yer verdiğinden, 2017 Nisan Anayasa referandumuna kadar asker kişilerin bu sıfatları olduğu sürece görevlerinden kaynaklanan gerek "sırf askeri suçlar" gerekse "askeri suç benzeri" niteliğindeki suçları askeri mahkemelerde

²²² Kanun için bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4483.pdf>

²²³ Kanun için bkz. Kanun No: 6216, Kabul T: 30/3/2011, R.G. T: 3/4/2011.

²²⁴ TÜRKÖĞLU (2016), *a.g.e.*, s. 102.

²²⁵ Kanun için bkz. Kanun için bkz. www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2575.doc. (E.T.).

²²⁶ Kanun için bkz. Kanun No: 2797, Kabul T: 4/2/1983, R.G. T: 8/2/1983.

²²⁷ Kanun için bkz. Kanun No: 2802, Kabul T: 24/2/1983, R. G. T: 26/2/1983.

²²⁸ Kanun için bkz. Kanun No: 2547, Kabul T: 4/11/1981, R. G. T: 6/11/1981.

²²⁹ Kanun için bkz. Kanun No: 1136, Kabul T: 19/3/1969, R.G. T: 7/4/1969.

²³⁰ Kanun için bkz. Kanun No: 1512, Kabul T: 18/1/1972, R.G. T: 5/2/1972.

yargılanmaktaydı. Doktrinde askeri yargının ülkemizde ve karşılaştırılmalı hukuktaki yerine dair ileri sürülen görüşler çerçevesinde olumlu bir gelişme yaşanmış ve 2017 Anayasa referandumunun kabulü ile barış zamanında askeri yargı, asker kişiler içinde kaldırılmıştır. Bu nedendir ki, asker kişilerin işlediği tüm suçlar artık genel ceza mahkemelerinde yargılanacaktır. Dolayısıyla gerek ASCK madde 144 gerekse ASCK'nda özel norm olarak ön görülen görevin suistimali eylemleri tıpkı TCK madde 257 hükmü gibi artık genel yargıya tabidir. TCK madde 257 hükmü ASCK'nun 144.maddesinin açık affı gereğince, asker kişileri hakkında askeri görevlilerin ifası sırasında işledikleri ihmal ve suistimal eylemleri içinde tatbik olunacaktır²³¹.

Son olarak, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar ve Milletvekilleri ise 4483 sayılı Kanun'a tabi değildir. Getirilen yeni sistemle birlikte siyasetten bağımsız olmayacaklarından dolayı kamu görevlileri sıfatıyla da yargılanmaları söz konusu değildir.

Sonuç olarak buldukları mevkileri nedeniyle soruşturmaları ve kovuşturmaları özel kanunlara tabi olan kamu görevlilerine değinilmiş ancak 4483 sayılı Kanunun kapsamı dışında genel hükümlere tabi olan kamu görevlilerine ve eylemlerine konumuz dışında kaldığından dolayı değinilmemiştir.

5.3. Soruşturma Usulü

Görevi kötüye kullanma suçu özgü suç olma niteliği taşıdığı için kamu görevlisi için soruşturma ve kovuşturma yetkili mercii vereceği izine bağlıdır. Söz konusu izin için yukarıda zikredilen 4483 sayılı Kanun'da izlenilecek olan usuller ve yetkili merciler belirtilmiştir²³².

5.3.1. Ön İnceleme Ve İzin

Kamu idaresinin işleyişinin devamlılığı açısından 4483 sayılı Kanun'a göre yetkili mercii tarafından yapılan ön incelemeden sonra soruşturma için üç türlü izin sistemi bulunmaktadır²³³.

²³¹ Karşılaştırılmalı hukuk ile Askeri Yargı hakkında daha geniş bilgi için bkz. ŞİMŞEK, Mustafa, *Karşılaştırılmalı Anayasalarda Askeri Yargı*, Uluslararası Anayasa Kongresi Kitabı, İstanbul, 2012, C.2, s.530-vd.

²³² TÜRKOĞLU (2016), *a.g.e.*, s. 99.

²³³ TARHAN, R. Bülent, *Memurla ve Diğer Kamu Görevlilerinin Soruşturulması Usulleri*, Ankara, 2011, s.3.

İlk olarak kamu görevlilerinin soruşturulması için muhakeme sistemi baz alınırsa soruşturma ve kovuşturma idare tarafından yapılır adli mercii herhangi bir rolü yoktur. İkinci olarak tahkik sistemi ise, idare kendisi soruşturmayı tamamlar ve kovuşturma aşamasını adli mercilere bırakılır²³⁴. Son olarak da kullanılan izin sistemi bulunmaktadır. İzin sistemine göre de suç olasılığı olan kamu görevlisi üzerine idare re'sen veya talep üzerine ön inceleme yaparak soruşturmanın devamına veya düşmesine karar verir. İzin sisteminde ön inceleme, yetkilendirilen kişi veya izin vermeye yetkili makam tarafından kullanabilmektedir. Eski sistemde kurumlara verilen yetkiler değişiklikle kişi veya makamlara verilerek gerçekleştirilmektedir²³⁵.

4483 sayılı Kanun'da bulunmayan hükümlerin varlığı halinde ise 5271 sayılı CMK hükümleri uygulanmaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken 4483 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince, ifade alma, delil toplama ve belge toplama ile sınırlıdır. CMK'da C. Savcılığının görevi olan ve mahkeme onayı gereken, göz altına alma, arama ve el koyma ile tutuklama gibi koruma tedbirlerini almaya idare yetkili değildir²³⁶.

C. Savcılığının delillerin karartılması veya kaybolması gibi şartların bulunması halinde gerekli işlemleri yaparak idare tarafından verilecek izni beklemesi gerekmektedir. İzin vermeye yetkili merci otuz gün içerisinde izin prosedürünü sonuçlandırması gerekir ve bu süre en çok bir kez olmak kaydıyla on beş gün uzatılabilir. C. Savcılığının veya şikâyet eden izinin çıkmaması halinde idari yargıya başvurma imkânı bulunmaktadır. Bunun yanında hakkında soruşturma veya kovuşturma kararı verilen kamu görevlisi de bu kez verilen izine karşı idari mercilere on gün içerisinde itiraz edebilmektedir²³⁷.

5.3.2. İzin Gerektirmeyen Durumlar

Buna karşın izin gerekmeyen hallerde kamu görevlileri ile iştirak halinde olan azmettiren, yardım eden ve dolaylı faillerin soruşturması için 4483 sayılı Kanun hükümleri değil genel hükümler uygulanacaktır. İştirakin kamu görevlileri arasında olması halinde ise yetkili mercii kamu görevlileri arasında ast üst ilişkisi varsa üstün

²³⁴ TARHAN (2011), *a.g.e.*, s.3-5.

²³⁵ AKYILDIZ, Ali, "Memur Yargılamasında İdari Süreç", *GÜHFD*, Ankara, 1994, s.4-6.

²³⁶ AKYILDIZ (1994), *a.g.m.*, s.12-16.

²³⁷ TÜRKÖĞLU (2016), *a.g.e.*, s.99-102.

bağlı bulunduğu merci, eğer ast üst ilişkisi yoksa suçun işlendiği merci ön inceleme için yetkili mercidir.

4483 sayılı Kanun yerine genel hükümlerin uygulanacağı diğer bir kanun olan 3628 sayılı Kanun'un madde 17/1. maddesine göre²³⁸, zimmet, irtikap, rüşvet, görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma veya devlet sırlarının açığa çıkarılması gibi suçlarda izin prosedürü olmadan genel hükümler uygulanacaktır.

C.Savcılığı soruşturmayı tamamladıktan sonra yeterli delil varsa iddianame düzenlemek suretiyle kamu davası açmaktadır. Ancak soruşturma aşamasında başka bir suçun daha ortaya çıkması halinde tekrar izin beklemesine gerek yoktur²³⁹. Örneğin; soruşturma aşamasında belgede sahtecilik yapan görevi kötüye kullanan kamu görevlisi için tekrar belgede sahtecilik soruşturması için izin beklemeye gerek bulunmamaktadır.

Yargıtay bir kararında²⁴⁰; “...Köy muhtarı olan sanık hakkında valiliğe verilen soruşturma izninin, görevi kötüye kullanma, resmî belgede sahtecilik ve resmî belgeyi yok etme suçlarından dava açılıp hükme esas alınan eylemlerin kapsamaması karşısında, bu eylemler yönünden de 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılarak soruşturma izni verilip verilmeyeceğinin bakımından durma kararı verilmesi gerekirken, yargulamaya devam edilmesi...” şeklinde tekrar izin almanın yersiz olduğunu ortaya konulmuştur.

4483 sayılı Kanununun 2 ve 3.maddesine göre ağır cezayı gerektiren durumlarda suçüstü durumu olduğu takdirde özel hükümler yerine genel hükümler geçerli olacaktır. Söz konusu suçüstü durumunda delilerin karartılması veya delilerin kaçırılması gibi hallerin vuku ihtimali bulunacağından dolayı izin beklemenin yersiz olması nedeniyle bu durumun yerinde olduğu kanaatindeyiz. Ağır cezayı gerektiren suçlar tabiriyle kastedilen suçlar, yağma, irtikap, belgede sahtecilik ceza bakımından ağırlaştırıcı müebbet, müebbet veya 10 yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardır²⁴¹.

²³⁸ Kanun için bkz. <https://www.basbakanlik.gov.tr/etik/3628sayili.html>. (E.T.11.05.2017).

²³⁹ Kanun No: 4483, Kabul T: 2/12/1999, R.G.T: 4/12/1999.

²⁴⁰ Karar için bkz. YCDK, E: 2013/10602, K: 2015/14960.

²⁴¹ TÜRKÖĞLU (2016), a.g.e., 100-102.

5.4. Adli Görev

Görevi kötüye kullanma suçunu işleyen bir kamu görevlisinin, adli görev alanı içerisinde görevi nedeniyle işlemiş olduğu suçun soruşturması ve kovuşturması C. Savcısı tarafından yapılmaktadır.

CMK madde 161'e²⁴² göre, adli kolluk alanında görev yapan görevlileri C. Savcısının yürütülmekte olan soruşturma için bütün emirlerini anında yerine getirmekle, yakalanmış kişileri ve el koydukları şeyleri ve bunlara uygulanan tedbirleri o an bildirmekle yükümlüdürler. Bunun yanında ihtiyaç duyulan belgeler ile bilgileri zaman kaybetmeden yerine getirmekle yükümlüdürler.

CMK madde 161/5'e göre adliye ile ilgili kendilerinden yerine getirilmesi istenen görevlerde ihmal veya görevi kötüye kullanma görülen kamu görevlileri, kolluk amirleri ve memurları hakkında C. Savcılığı doğrudan soruşturma açabilir. Madde gereğince Vali ile kaymakam 4483 sayılı Kanun'a tabidir. Ancak en yetkili kolluk amirleri 2802 sayılı Kanun'a tabidirler²⁴³. En yetkili kolluk amiri emniyet teşkilatında Emniyet Genel Müdürü, Jandarma teşkilatı için Jandarma Genel Komutanıdır. Kolluk teşkilatı içerisinde yer almayan Millî İstihbarat Teşkilâtı için tüm MİT personeli bakımından soruşturma iznini vermeye yetkili makam Başbakandır²⁴⁴.

Yine Adli Kolluk Yönetmeliği madde 6'ya göre; "*Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini gecikmeksizin yerine getirir.*"²⁴⁵.

Sonuç olarak görevi kötüye kullanma suçunu adli görev içerisindeyken işleyen kamu görevlisi, 4483 sayılı Kanun'a göre değil CMK madde 161 gereğince izin gerekmeden doğrudan soruşturma ve kovuşturmaya tabi tutulacaktır.

5.5. Kovuşturma Usulü

Kamu görevlisi hakkında açılacak olan soruşturmanın izne bağlı olduğunu yukarıdaki paragraflarda belirtmiştik. Bunun yanında kovuşturma aşamasında 4483

²⁴² Kanun No: 5271, Kabul T: 04/12/2004, R.G. T: 17/12/2004.

²⁴³ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s.103-104.

²⁴⁴ MİT Kanunu için bkz. Kanun No: 2937, Kabul T: 1/11/1983, R.G. T: 3/11/1983.

²⁴⁵ Yönetmelik için bkz. <http://www.cigm.adalet.gov.tr/docs/yonetmelik/adlikolluk.pdf>. (E.T.12.05.2017).

Sayı Kanun kapsamında izne tabi bir durumun söz konusu olduğu ortaya çıkarsa 5271 sayılı CMK madde 223/8 gereğince durma kararı verilecek ve yetkili merciden izin talebinde bulunulacaktır. İzin için beklenen sürede zamanaşımı duracaktır²⁴⁶.

Gerekli izin alındıktan sonra adli süreç devam edecektir. Bununla birlikte söz konusu soruşturma ve kovuşturma izni alınmış ancak bu sırada başka bir suç ortaya çıkmış ise tekrar izin beklemezsizin soruşturma ve kovuşturma devam edecektir²⁴⁷.

Yargıtay bir kararında²⁴⁸; “...köy muhtarı olan sanığın, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 22/2. maddesinin verdiği yetki ile evlendirme memuru sıfatıyla Evlendirme Yönetmeliğinin 14/a bendine aykırı şekilde evlendirme işlemi yapmak suretiyle görevi kötüye kullandığı iddia edilen sanık hakkında 442 sayılı Kanun 11.maddesi de nazara alınarak 4483 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yetkili merciden izin alındıktan sonra dava açılması gerektiği ve bu hususun kovuşturma şartı olduğu gözetilmeden yargılamaya devamla yazılı hükmün kurulması,...” şeklinde karar vermiştir.

Kamu idaresinin 4483 sayılı Kanun kapsamında verdiği izin ile soruşturmaya başlayıp devam ettiren Cumhuriyet savcısının yeterli şüphe ve delile ulaşması halinde kamu davası açması zorunludur. Ceza muhakemesi sistemimizde “kamu davasının mecburiliği” ilkesi geçerlidir. Karşılaştırmalı hukukta bu ilke yanında “maslahata uygunluk” ilkesine yer veren ülkelerde vardır. Ülkemizde kural mecburilik olup, bazı hallerde bu ilke ön ödeme, uzlaşma ve kamu davasının ertelenmesi müesseseleri ile yumuşatılmıştır. Söz konusu bu istisnalar haricinde Cumhuriyet Savcısı, iddianame düzenleyip, yetkili ve görevli ceza mahkemesine sunmak zorundadır. Görevi kötüye kullanma suçu ceza miktarı ve re’sen dikkate alındığında ön ödemeye tabi olmadığı gibi suçun mağduru kamu idaresi olduğundan uzlaşmaya da tabi değildir²⁴⁹.

Sonuç olarak 4483 sayılı Kanun gereğince kamu görevlisinin TCK md 257’deki görevi kötüye kullanma suçu ile ilgili soruşturulması ve kovuşturulması yetkili

²⁴⁶ TÜRKOĞLU (2016), a.g.e., s.104-105.

²⁴⁷ TARHAN (2011), a.g.e., 9.

²⁴⁸ Karar için bkz. YCDK, E: 2013/7946, K: 2015/11412.

²⁴⁹ ŞİMŞEK, Mustafa, “Mukayeseli Hukukta Soruşturma ve Kovuşturma Mecburiyeti”, Feridun YENİSEY’e Armağan, C.1., İstanbul, 2014, s. 1281-1339.

mercilerin izinleri dahilinde yürütülecektir. Bunun yanında buldukları mevki ve adli bir görev olması sebebiyle mevzuatta yer alan istisnalar ile özel yasalardaki hükümler saklıdır.

5.6. Görevli Mahkeme Ve Yaptırım

Kural olarak görevi kötüye kullanma suçu işleyen kamu görevlisinin yargılanacağı mahkemenin belirlenmesinde 5271 sayılı CMK' da ki görev ve yetkiyle ilgili hükümler uygulanacaktır. CMK 5271 sayılı madde 12'ye göre²⁵⁰; "*Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir.*" Söz konusu mahkeme ise TCK madde 257/1-2'de ön görülen cezaların iki ve bir yıl olması nedeniyle 5235 sayılı Kanun'un 11. maddesi gereğince Asliye Ceza Mahkemesidir²⁵¹. 5235 sayılı Kanunun 269. maddesine göre; "*Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır.*" Görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesi olarak belirlenmiştir.

Görevli mahkemenin belirlenmesi yine 4483 sayılı Kanun'a göre genel hükümler gereğince belirlenecektir. Görevli mahkemenin belirlenmesinde özel hükümlerin izleneceği kişiler 4483 sayılı Kanun'un 13.maddesine göre; Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Müsteşar ve Valiler için ilgili Yargıtay Ceza Dairesi, kaymakamlar için İl Ağır Ceza Mahkemesidir. Yine bahsi geçen kişilerin soruşturmaları da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcı vekili, kaymakam için İl Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcı vekili tarafından yürütülecektir²⁵².

Kanaatimizce mevzuattaki bu hükümlerin mevkileri bakımından soruşturma ve kovuşturmaları özel yasalara göre yürütülen kamu görevlileri açısından kamu idaresi devamlılığı ve toplumun sahip olduğu inanç ve güveni korumak adına yerinde olduğu görüşündeyiz.

Görevi kötüye kullanma suçunda yaptırım; TCK madde 257/1. fıkrasına göre, kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı hareketi sonucunda altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıdır. Bunun yanında TCK madde 257/2'e göre ise kamu görevlisi,

²⁵⁰ Kanun için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5271.htm>. (E.T.12.05.2017)

²⁵¹ Kanun maddesi için bkz. Kanun No: 5235 Kabul T: 26/9/2004, R.G. T: 7/10/2004.

²⁵² TÜRKÖĞLU (2016), *a.g.e.*, s. 105.

görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi sonucunda üç aydan, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır²⁵³.

Kamu görevlisinin görevi kötüye kullanma suçunu işlediği sabit olup, kanunda gerekli görülen cezanın hapis olarak infazından sonra, tekrar görev alması TCK madde 53/5'e göre²⁵⁴ hapis olarak yatılan ceza oranının yarısı veya bir katı olmak şartıyla mümkün olmayacaktır. Ceza adli paraya dahi çevrilse, bu mahkûmiyetten yoksun kalmayacaktır. Bunun yanında mahkeme koşullar sağlandığı takdirde mahkûmiyet yerine hükmün açıklanmasının geri bırakılması yönünde hüküm verilebilecektir. Ancak sanık hakkında beş yıl süreli denetimli serbestlik kararı verilecektir. Beş yıl boyunca herhangi bir suç işlemezse geri bırakılan hüküm artık açıklanmayacak ve dava düşürülecektir²⁵⁵.

Yargıtay bir kararında ; “...köy imamı olan sanığın görevi ile ilgili sorumluluklarını yapmadığı iddiası ile yapılan yargılamaya göre, TCK 51/1-a'ya göre hak ve yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle işlenen ve adli para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilen sanık hakkında, 53/5. Maddesi gereğince hükmünde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi, aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır...” şeklinde karar vermiştir.

Söz konusu Yargıtay'ın kararında soruşturma ve kovuşturma aşamasında izin alınmış ancak yeni bir suç ortaya çıkmışsa ortaya çıkan suç için tekrar izin alınmasına gerek bulunmadığı da belirtilmiştir. Yine Yargıtay'ın hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını içeren bir kararında²⁵⁶;

²⁵³ Kanun için bkz. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm> (E.T. 13.05.2017)

²⁵⁴ Kanun maddesine göre; “Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Bu hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla sadece adli para cezasına mahkûmiyet hâlinde, hükmünde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Hükmün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlar.” Şeklinde düzenlenmiştir. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5237.htm>. (E.T. 13.05.2017)

²⁵⁵ TÜRKÖĞLU (2016), a.g.e., s. 124.

²⁵⁶ Karar için bkz. YCDK, E: 2013/11704, K: 2015/15442.

“...CMK'nın 231/5-6. Maddelerindeki şartlar gözetilmek suretiyle seçenек yaptırımlara çevirme ve erteleme gibi diğer kişileştirme nedenlerinden önce hakim tarafından değerlendirilmesinin zorunlu bulunduğu , sanıkların kişilik özellikleri ve duruşmadaki tutum ve davranışları irdelenerek yeniden suç işleyip işlemeyeceğine ulaşacak kanaate göre hükümlerin açıklanmasının geri bırakılması kararı gerekip gerekmediğine karar vermesi gerekirken, sanıklara verilen ceza adli para cezasına çevrildiğinden anılan hükme yer olmadığı kararı verilmesine...” karar verilmiştir.

Görevi kötüye kullanma suçunu işleyen kamu görevlisi hakkında verilen adli para cezasına çevrilmesi veya hâkimin kanaatine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesine istinaden beş yıl içerisinde herhangi bir suç işlememesiyle davanın düşmesi mümkün olabilecektir.

5.7. Zamanaşımı

Davanın zanaşımı görevi kötüye kullanma suçunda, suçun tamamlandığı andan başlamak kaydıyla, 8 yıldır²⁵⁷. Görevi kötüye kullanma suçunun objektif cezalandırılabilme şartlarına sahip bir suç olması görüşü kabul edilirse, ceza şartının gerçekleştiği andan itibaren zanaşımının başlatılması gerekecektir.

Diğer bir anlatımla görevi kötüye kullanma suçü, kamu görevlisinin görevlerinin gereklerine aykırı hareket etmesi veya görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi sonucunda, kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına veya kişilere haksız menfaat sağlaması halinde dava zanaşımı da söz konusu şartlar gerçekleştiği andan itibaren başlayacaktır²⁵⁸.

²⁵⁷ ÜZÜLMEZ (2012), a.g.m., s.215.

²⁵⁸ TANER, Fahri Gökçen, “Ceza Hukukunda Zanaşımı”, Ankara Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s. 19.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ

İnsanlar bir araya gelip toplu olarak yaşarlarken devlet olgusu ortaya çıkmıştır. Devlet olgusunun temelinde yatan toplum adına ise bazı genel ve ortak faaliyetleri devlet üstlenmiştir. Üstlenilen bu kamusal nitelikli faaliyetler hizmet olarak topluma sunulmaktadır. Devlet ise bu faaliyetleri yerine getirmek için Kamu İdaresi teşkilatını ortaya çıkarmıştır.

Kamu idaresi ise topluma ulaştırmayı amaçladığı hizmetleri kamu faaliyetleriyle sağlamaktadır. Kamu idaresi, faaliyetlerini kamu görevlileri eliyle yerine getirmektedir. Bu bağlamda toplumda hem kamu idaresine ve kamu görevlilerine karşı hem de yerine getirilen faaliyet ve ulaştırılan hizmetlere karşı bir güven duyulmaktadır. Görevi kötüye kullanma suçu ise söz konusu kamu idaresinin işleyişine ve güvenilirliğine karşı suçlar içerisinde, kamu idaresine olan bu güveni korumayı amaçlamıştır.

Kamu görevlisinin tanımı ise Anayasa, İdare ve Ceza Hukuku açısından değerlendirdiğimizde, TCK'da yapılan tanımın en geniş tanım ve tartışmalara son verme özelliğine sahip olduğunu görmekteyiz. Görevi kötüye kullanma suçunun tarihi gelişiminde ilk olarak Osmanlı zamanına dayandığını ve daha sonra 765 sayılı ETCK'da yer aldığını nihayet TCK madde 257'de iki fıkra halinde düzenlendiği görülmektedir. Daha önce üç fıkra olan görevi kötüye kullanma suçunun son fıkrası olan üçüncü fıkrasının basit rüşvetle ilgili hükümler tartışmalara yol açtığı için 2012 yılında yapılan değişiklikle TCK madde 252'deki rüşvet suçuna dahil edilmiştir. Bunun gerekçesi olarak basit rüşvet suçunun genel bir suç olmadığı özel bir suç tipi olduğu gösterilmektedir.

Görevi kötüye kullanma suçu TCK'da yer aldığı kısımdaki diğer suçlarla karşılaştırıldığı zaman diğer ceza norm ve tipikliklerine göre genel norm olarak düzenlendiği, ancak görevi kötüye kullanma suçunun aynı zamanda özel norm niteliğine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca Karşılaştırılmalı Hukukta görevi kötüye kullanma suçunu düzenleyen devletler de bulunmaktadır. Suça yer veren ülkelerde rastlanan genel bir özellik ise görevi kötüye kullanma suçunun genel bir suç olarak Ceza Hukuklarında düzenlendiğidir.

Görevi kötüye kullanma suçu koruduğu hukuki değer açısından, düzenlendiği yer de anlaşılacağı gibi Kamu İşleyişine ve Güvenirliğine Karşı İşlenen Suçlar başlığı

altında yer almaktadır. Söz konusu suç kamu idaresine karşı var olan inanç ve güveni korumaktadır. Bunun yanında kamu düzeninin ve işleyişinin bozulmaması adına kamu düzenini, kamu görevlilerinin hareketlerinden dolayı toplumu korumak da amaçlanmıştır. Özel norm olarak düzenlenen suçların dışında kalan görevi kötüye kullanma davranışlarının cezasız kalmaması adına da genel, tali ve tamamlayıcı bir suç olma özelliği taşımaktadır.

Görevi kötüye kullanma suçu özgü suç niteliğine sahip olup faili sadece kamu görevlileri olabilir. Suçun mağduru ise birçok görüşün olmasının yanında sonuç olarak kamunun kendisi ve toplumdur.

Görevi kötüye kullanma suçu bazı suçlarla benzerlik göstermektedir. Bu suçlar içerisinde zimmet, irtikap ve rüşvet suçları yer almaktadır. Görevi kötüye kullanma suçu bahsi geçen suçlardan genel, tali ve tamamlayıcı bir suç olma özelliği ile ayrılmaktadır. TCK md 257’de düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu her biri aslında görevin suistimalinin özel hali olan söz konusu suçların dışında kalan hallerde uygulanmaktadır. Burada amaçlanan kamuya olan güvenin ve inancın korunması adına hiçbir görev suistimalinin cezasız kalmamasıdır.

Görevi kötüye kullanma suçunun maddi unsurları, kamu görevlisinin görevlerinin gereğine aykırı hareket etmesi veya görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstermesi sonucunda kişilerin mağduriyetine, kamunun zararına ve kişilere haksız kazanç sağlanmasıdır. Tipikliğe aykırı hareket, gecikme veya ihmal ve nedensellik bağı sonucunda ortaya çıkan netice aynı zamanda objektif cezalandırılabilme şartıdır.

Görevi kötüye kullanma suçu bazı hukuka uygunluk hallerinde suç olmaktan çıkmaktadır. Kanunun emri, amirin emri ve meşru savunma hukuka uygunluk hallerinde cezai sorumsuzluk gündeme gelmektedir. Görevi kötüye kullanma suçu objektif cezalandırılabilme şartı içeren bir suç tipi olduğundan dolayı suçun parçalara ayrılması olarak dışı kalmakta ve dolayısıyla suça teşebbüsten bahsetmek mümkün olmamaktadır. İştirak ise kamu görevlisi olan ve olmayan şerikler değerlendirilirse, kamu görevlileri arasında suçun doğrudan doğruya beraber işlemek şeklindeki iştirakin olacağı ancak kamu görevlisi sıfatını taşımayan kişilerin ise suça sadece azmettiren ve yardım eden olarak katılmasının mümkün olacağı kanaatindeyiz. Bunun yanında kamu görevlisinin istemi dışında kendine menfaat sağlayan ve kamu görevlisinin haberi olmadan bunu yapan kişi veya kişiler ise bu suçun müşterek faili olarak yer alamazlar.

Görevi kötüye kullanma suçunun diğer suçlarla bir araya gelerek yeni bir suç oluşturması veya başka bir suçun ağırlaştırıcı sebebi olması halinde bileşik suç olma özelliğini taşıması mümkündür. Bunun yanında fikri içtima şeklindeki içtimanın mümkün olmaması görevi kötüye kullanma suçunun genel bir suç tipi olmasından kaynaklanmaktadır. Yine görevi kötüye kullanma suçu sadece kamu idaresine karşı kısa aralıklarla işlenerek zincirleme suç şeklinde işlenebilir.

Son olarak görevi kötüye kullanan kamu görevlileri yargılanma sürecinde, 4483 sayılı Kanun ile diğer bazı özel hükümlerdeki soruşturmanın ve kovuşturmanın usulüne tabi tutulmuştur. Özel hükümlere tabi olma sebebi ise kamu idaresinin düzenin ve işleyişinin aksaklığa uğramaması gibi otorite koruyucu nedenlerdir. Ancak bu durum toplumun kamu idaresine olan güvenini zedeler niteliktedir. Görevi kötüye kullanma suçunda zamanaşımı ise objektif cezalandırılabilme şartını taşıyan bir suç tipi olması nedeniyle, şartın gerçekleştiği andan itibaren işlemeye başlar. Zamanaşımı süresi ise kural olarak sekiz yıldır.

Görevi kötüye kullanma suçu kamu idaresi ve toplum arasında görev alan kamu görevlilerinin en fazla şekilde şeffaf olarak görevlerinin gereklerini yapmaları, toplumun veya kamunun herhangi bir zarara, haksızlığa uğramaması ve kamu idaresi ile toplum arasındaki birlikteliğin zedelenmemesi adına önemli bir yer tutmaktadır. Yaşanan 15 Temmuz olaylarında kamu idaresinin topluma olan ihtiyacı ile toplumun kamu idaresine olan ihtiyacı karşılıklı olarak duyulan inancı ve güveni bir kez daha ortaya koymuştur.

7. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKİPEK, Jale- AKINTÜRK, Turgut, ATEŞ, KARAMAN, Derya, *Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, İstanbul, 2009.
- ALACAKAPTAN, Uğur, *Suçun Unsurları*, Ankara, 1975.
- ARTUK, Mehmet Emin-GÖKÇEN Ahmet-YENİDÜNYA, A. Caner, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara, s. 2004.
- CENTEL Nur-ZAFER Hamide-ÇAKMUT Özlem, “*Türk Ceza Kanunu Ceza Muhakemesi Kanunu Ceza ve güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve İlgili Mevzuat*” İstanbul, 2014.
- GÖKÇEN, A., *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Müeyyideleri*, İstanbul, 1989.
- GÖZLER, Kemal- KAPLAN, Gürsel, *İdare Hukukuna Giriş*, Bursa, 2012.
- GÖZLER, Kemal, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa, 2007.
- GÖZLER, Kemal, *İdare hukuku*, Ekin Kitabevi, C.1., Bursa, 2009.
- GÖZLER, Kemal, *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*, Bursa, 2010.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, *Yönetim Hukuku*, Ankara, 2016.
- İNANÇ, Zekeriya, Alper, *Türk Ceza Kanunu’nda İrtikap Suçu*, İstanbul, 2013.
- KARSLI, Mehmet, Rauf, *İdare Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı*, İstanbul, 2016.
- KESKİN, İbrahim, *Görevi Kötüye Kullanma Suçu*, Kamudanhaberler, Ankara, 2006.
- ONAR, Sıddık Sami, *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Hat Kitabevi, C.1, İstanbul, 1966.
- SÖZÜER, Âdem, *Uygulama Rehberine Giriş ve Pratik Çalışma Notu*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2015.
- ŞİMŞEK, Mustafa, *Karşılaştırılmalı Anayasalarda Askeri Yargı*, Uluslararası Anayasa Kongresi Kitabı, C.2, İstanbul, 2012.
- ŞİMŞEK, Mustafa, *Karşılaştırılmalı Hukukta Askeri Yargı*, İzmir, 2011.
- TABAK, Bahadırhan, *Suçların İctimai*, İstanbul Fikir Enstitüsü, İstanbul, 2015
- TARHAN, R. Bülent, *Memurla ve Diğer Kamu Görevlilerinin Soruşturulması Usulleri*, Ankara, 2011.
- TEZCAN, Durmuş- ERDEM Ruhan-ÖNOK Murat, *Ceza Özel Hukuku*, Ankara, 2016.
- TÜRKOĞLU, Türker, *Görevi Kötüye Kullanma Suçu (257/1-257/2)*, Nisan, Ankara, 2016.

MAKALELER VE TEZLER

- AKGÜNDÜZ, Said, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukukunun Kaynakları”, *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.4 S.8, Bolu, 2016, 1-16.
- AKYAZAN, Ahmet, Emrah, “5237 sayılı TCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.1, Ankara, 2006, 77-98.
- AKYILMAZ, Bahtiyar, “Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar”, *GÜHFD*, Ankara, 2009, 1-19.
- ALİKAŞİFOĞLU, Kemalettin, “Disiplin Cezaları”, *TODAİE*, Ankara, 2004, s.34-40.
- ASLAN, Volkan, “Zimmet Suçu”, *İÜHFM*, C.19 S.1, İstanbul, 2013, s.1-24.
- AVCI, Mustafa, YERDELEN Erdal (2015), “Karar İncelemesi- Garantörsel İhmali Suçta İhmali ve İcrai Davranış Ayrımı”, *GÜHFD*, C. 19 S.1, Ankara, 2015, s.163-190.
- AVSALLI, Hüseyin, “Zimmet Suçu”, Marmara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul, 2006.
- AYDIN, Devrim, “Suça teşebbüs”, *AÜHFD*, C.55 S.1, Ankara, 2006, s.147-172.
- AYDIN, Hüseyin, “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, *Ankara Barosu Dergisi*, C. 68, S. 1, Ankara,2010, s.109-128.
- AYGÜN EŞİTLİ, Ezgi, “Suçların ve Cezaların Kanunilik İlkesi”, *TBB Dergisi*, Ankara, 2013, s.226-246.
- BAŞARAN, Serkan, “Görevi Kötüye Kullanma”, Ankara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2016.
- BAYTEMİR, Erdal, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Rüşvet Suçu”, *TBB Dergisi*, S.88, Ankara, 2010, s.333-388.
- BEDİR, Ramazan, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’na Göre Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Selçuk Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi*, Konya, 2010.
- BEKTAŞ, Mustafa, “Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Marmara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2006.
- BÜYÜK, Celal, Yasama-Yürütme-Yargı: Platon’dan Montesquieu’ya Devletin Fonksiyonlarına Genel Bir Bakış, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, C.10 S.1, Samsun, 2010, 160-170.
- CİHAN, Mehmet, Can, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Yeditepe Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2014.

- DELEN, Furkan, “Memur Suçlarının 4483 Sayılı Kanun çerçevesinde İnceleme, Uygulama örnekleri ve İletişim Kurumuna ilişkin Öneriler”, *İdari Uzmanlık Tezi*, Ankara, 2015.
- DİNÇER, Yıldız, “Disiplin Hukuku”, *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara, 2003, s.61-87.
- DOĞAN, Koray, “Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki İçtimaı Sorunu”, *TAAD*, C.5 S.16, Ankara, 2014, s.180-208.
- GÖZLER, Kemal, “5018 Sayılı Kamu Mali yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 6085 Sayılı Yeni Sayıştay Kanununda Kullanılan “Genel Yönetim”, “Merkezi Yönetim”, “Kamu İdareleri” terimleri Hakkında Bir Eleştiri”, *AÜHFD*, C. 60, S. 4, Ankara, 2011, s.837-919.
- GÜRAN, Sait, “Anayasanın 128 ve 129 uncu Maddeleri yönünden Kamu Görevlileri ile Bakanların Durumu”, *TODİE*, S.17/3, Ankara, 1984, s.29-35.
- İŞİK, Hüseyin, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, Marmara Üniversitesi SBE, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2007.
- İÇEL, Kayıhan, “Görünüşte Birleşme (içtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, *İTÜSBD*, Y.7 S.14, İstanbul, 2008, s.36-49.
- KARAHANOĞULLARI, Onur, “Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*”, C.8 S.3, Ankara, 1999, s.19-54.
- KARTAL, Pınar Memiş, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, *Prof. Dr. Nur. Centel’e Armağan*, C. 19, S. 2, 2013, s.1373-1396.
- KAŞIKARA, M. Serhat, “Türk Ceza Hukukunda Şahısta ve Hedefte Sapma”, *TAAD*, Y.1 S.2, Ankara, 2010, s.348-384.
- KAYA, Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hâkim Olan Temel İlkeler”, *AİD*, C.38 S.2, Ankara, 2005, s.62-87.
- KAYMAZ, Seydi, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanuna Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Nitelikli Hallerin Diğer Suç Ortaklarına Geçiş Sorunu”, *GÜHFD*, C.14, S.2, Ankara, 2012, s.117-168.
- KEYMAN, Selahattin, “Cürmi Fiilin Yapısal Unsuru Olarak Hareket”, *AÜHFD*, Ankara, 2001, s.122-171.
- OKUYUCU, Güneş, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu”, *TBB Dergisi*, S.82, Ankara, 2009, s.1-31.
- POLATOĞLU, Aykut, “Türk Kamu Örgütlerinin Ast ve Üst Arasındaki İletişim”, *Amme İdaresi dergisi*, Ankara. 1994, s.86-98.

- SUCUOĞLU, Arif Naci, “Ceza Hukuku’nda Görevi Kötüye Kullanma Suçları”, Çankaya Üniversitesi SBE, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2010.
- ŞİMŞEK, Mustafa, *Mukayeseli Hukukta Soruşturma ve Kovuşturma Mecburiyeti*, Feridun YENİSEY’e Armağan, C.1., İstanbul, 2014.
- TAN, Turgut, “Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Hizmeti Yaklaşımı”, *Anayasa Yargısı Dergisi Dizini*, C.8 S.58., Ankara, 1991, s.159-178.
- TANER, Fahri Gökçen, *Ceza Hukukunda Zamanaşımı*, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2007.
- TURABİ, Selami, “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”, *TBB Dergisi*, Ankara, 2012, s.268-292.
- ÜZÜLMEZ, İlhan, “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M.257)”, *GÜHFD*, C.14 S. 1, Ankara, 2012, s.191-216.
- YURTCAN, Erdener, “Yargıtay Kararları Işığında Hareket Suçları”, *TBB Dergisi*, 2.B S.286, Ankara, 2015, 9-152.

KARARLAR VE KANUNLAR

- AYM: E: 2011/17, K: 2011/171, R.G. T: 07.02.2012.
- YCDK: E. 1985/1-410, K. 1985/595.
- YCDK: E: 2010/29481, K: 2012/1100.
- YCDK: E: 2012/15126, K: 2014/3978.
- YCGK: E:1977/4-57, K. 1977-86.
- YCGK: E:2007/4-88, K: 2007/94.
- YCGK: E: 2010/5-83, K: 2010/117.
- YCDK, E: 2012/10385, K: 2013/9134.
- YCDK, E:2015/6146 K: 2015/13930.
- YCDK, E: 2012/30578, K: 2013/17535.
- YCDK, E: 2010/9-258, K: 2011/46.
- YCDK: E: 2013/11 K: 2014/87.
- YCDK, E: 2013/10197 K: 2015/12513.
- YCDK, E:2013/11, K: 2014/87
- YCDK, E: 2012/11289 K: 2013/9713.
- YCGK, E: 2014/5 MD-69, K: 2015/192.
- YCDK, E: 2013/10602, K: 2015/14960.
- YCDK, E: 2013/7946, K: 2015/11412.
- YCDK, E: 2013/11704, K: 2015/15442.

Kanun No: 4483, Kabul T: 2/12/199, R.G. T:

Kanun No: 3780, Kabul T: 18.01.1940, R.G. T: 26/01/1940.

Kanun No: 1136; Kabul T: 19/03/1969, R.G. T: 7/4/1969-13168.

Kanun No: 5018 Kabul T: 10/12/2003, R.G. T: 24/12/2003.

Kanun No: 5237, Kabul T: 26.09.2004, R.G. T:

Kanun No: 6352, Kabul T: 2/7/2012, R.G. T:

Kanun No: 6216, Kabul T: 30/3/2011, R.G. T: 3/4/2011.

Kanun No: 2797, Kabul T: 4/2/1983, R.G. T: 8/2/1983.

Kanun No: 2802, Kabul T: 24/2/1983, R. G. T: 26/2/1983.

Kanun No: 2547, Kabul T: 4/11/1981, R. G. T: 6/11/1981.

Kanun No: 1136, Kabul T: 19/3/1969, R.G. T: 7/4/1969.

Kanun No: 1512, Kabul T: 18/1/1972, R.G. T: 5/2/1972.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.basarmevzuat.com>.

<http://www.hukukitavsiyeler.com>.

<http://www.bizimkose.com>.

<http://www.ozgedemirel.com>.

<http://www.kas.de>.

<https://www.tbmm.gov.tr>.

<http://www.sinerjias.com.tr>.

<http://www.tdk.gov.tr>.

<http://www.mevzuat.gov.tr>.

<http://www.konya.pol.tr>.

<http://eski.barobirlik.org.tr>

<http://www.resmigazete.gov.tr>.

<http://www.hukuki.net>.

<http://dergiler.ankara.edu.tr>.

<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr>.

<http://www.todaie.edu.tr>

<https://www.lugatsozluk.com> .

<https://www.nkfu.com>.

<http://www.nedirnedemek.com>.

<http://www.hukukmedeniyeti.org>.

<http://www.dergipark.gov.tr>.

<http://webftp.gazi.edu.tr>.

